

Podnety na výkon dozoru a reakcie samosprávnych krajov

Aktualizované v janurári 2026

Podnety na výkon dozoru a reakcie samosprávnych krajov

V júli 2025 sme zrealizovali monitoring poplatkov za prítomnosť sprevádzajúcej osoby pri pôrode. Výsledky monitoringu sú spracované v monitorovacej správe **Poplatková kreativita ako bariéra pri naplňaní práva na sprevádzajúce osoby pri pôrode**.

Na základe zistení sme v auguste 2025 podali opakovaný podnet na výkon dozoru siedmim samosprávnym krajom. Trenčiansky samosprávny kraj sme nekontaktovali, keďže žiadna nemocnica v jeho pôsobnosti nevyberá žiadny poplatok súvisiaci s prítomnosťou sprevádzajúcej osoby pri pôrode. V opakovaných podnetoch sme reagovali na predchádzajúce odpovede samosprávnych krajov a v konkrétnych prípadoch sme upriamili ich pozornosť aj na vyššie spomínanú tlačovú správu Verejného ochrancu práv z 9. júla 2025.

K 11. novembru 2025 sme obdržali odpovede z Košického, Nitrianskeho, Prešovského a Trnavského kraja. Žilinský, Bratislavský a Banskobystrický samosprávny kraj na náš opakovaný podnet nereagovali.

Dňa 17. decembra 2025 sme obdržali odpoveď zo Žilinského samosprávneho kraja.

Dňa 29. decembra 2025 sme obdržali odpoveď z Bratislavského samosprávneho kraja.

Naše podnety a odpovede krajov sme zverejňujeme v tomto dokumente v abecednom poradí.

Táto aktivita bola finančne podporená z projektu PROTEUS Transatlantic Foundation, spolufinancovaného Európskou úniou.

Spolufinancované Európskou úniou. Vyjadrené názory a postoje sú výlučne názormi autorského kolektívu a nemusia nevyhnutne odrážať názory Európskej únie alebo Európskej výkonnej agentúry pre vzdelávanie a kultúru. Európska únia ani poskytovateľ finančných prostriedkov nenesú žiadnu zodpovednosť za tieto názory a postoje.

G | M | F

Transatlantic
Foundation

Spolufinancovaný
Európskou úniou

**Podnet na výkon dozoru
Banskobystrický samosprávny kraj**

Banskobystrický samosprávny kraj
Námestie SNP 23
974 01 Banská Bystrica

V Bratislave, dňa 19.8.2025

Vec: Podnet na výkon dozoru

V auguste 2024 sme Vás na základe siedmej časti zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov vyzvali na výkon dozoru v zdravotníckych zariadeniach patriacich do Vašej pôsobnosti vo veci vyberania poplatkov za prítomnosť sprevádzajúcej osoby/osôb pri pôrode.

V podnete na výkon dozoru sme Vás upozornili na skutočnosť, že zdravotnícke zariadenia vyberaním poplatkov za prítomnosť sprevádzajúcej osoby/osôb pri pôrode konajú protiprávne.

Právny rámec a povinnosť umožniť prítomnosť sprevádzajúcej osoby

V zmysle § 11 ods. (17) zákona č. 576/2004 Z.z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len zákon o zdravotnej starostlivosti) „[p]ri poskytovaní zdravotnej starostlivosti v súvislosti s pôrodom má žena právo na prítomnosť ňou určenej sprevádzajúcej osoby. Žene sa umožní prítomnosť viacerých ňou určených sprevádzajúcich osôb, ak to dovoľujú podmienky zdravotníckeho zariadenia.“

Týmto ustanovením vzniká priama zákonná povinnosť pôrodnici umožniť prítomnosť sprevádzajúcej osoby rodiacej ženy. Vstup sprevádzajúcej osoby do pôrodnej sály sa v súlade so zákonom musí umožniť objektívne, nemôže byť podmienený požadovaním poplatku, povinným absolvovaním kurzu pre sprevádzajúce osoby, alebo inými povinnosťami, do ktorých by - obchádzajúc zákon - mohol byť skrytý akýkoľvek poplatok.

Dôvodová správa k zákonu č.331/2022 Z. z., ktorým sa dopĺňa zákon o zdravotnej starostlivosti znie: *“Právo na nepretržitú prítomnosť sprevádzajúcej osoby podľa výberu ženy-rodičky je súčasťou práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života a v žiadnom prípade by nemala byť vnímaná ako nadštandardná služba. Ak to kapacitné možnosti poskytovateľa zdravotnej starostlivosti dovoľujú, je vítaným ľudskoprávnym štandardom, poskytnúť žene-roditeľke možnosť mať pri sebe viac ako jednu sprievodnú osobu za rešpektovania kapacitných možností zariadenia.”*

Prítomnosť sprevádzajúcej osoby pri pôrode sa v zmysle § 13 zákona o zdravotnej starostlivosti nepovažuje za službu súvisiacu s poskytovaním zdravotnej starostlivosti, a teda sa na ňu nevzťahuje štvrtá časť zákona č. 577/2004 Z. z. o rozsahu zdravotnej starostlivosti uhrádzanej na základe verejného zdravotného poistenia a o úhradách za služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti, ktorá upravuje úhradu za služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti.

Na tomto mieste by sme upriamili pozornosť na § 13 písm. d), zákona o zdravotnej starostlivosti v zmysle ktorého sa za službu súvisiacu s poskytovaním zdravotnej starostlivosti považuje pobyt sprievodcu osoby v ústavnej starostlivosti. Sprievodcu osoby v ústavnej starostlivosti však nemožno zamieňať so sprevádzajúcou osobou pri pôrode. Podľa § 15 ods. 1 zákona o zdravotnej starostlivosti „[s]prievodca osoby v ústavnej starostlivosti je osoba, ktorá bola prijatá do ústavnej starostlivosti spolu s osobou, ktorej sa poskytuje ústavná starostlivosť.“ Sprevádzajúca osoba pri pôrode však nie je prijatá do ústavnej starostlivosti spolu s rodiacou ženou. Jej prítomnosť je časovo limitovaná na poskytovanie zdravotnej starostlivosti v súvislosti s pôrodom, nie však na pobyt na oddelení šestonedelia (ten by už bol považovaný za službu súvisiacu s poskytovaním zdravotnej starostlivosti).

Poplatok za prítomnosť sprevádzajúcej osoby/osôb pri pôrode je diskriminačný voči ženám, ktorých finančná situácia neumožňuje tento poplatok uhradiť. Vyberanie poplatku tak predstavuje bariéru vo využití zákonného nároku na prítomnosť sprevádzajúcich osôb pri pôrode pri zachovaní práva na slobodnú voľbu poskytovateľa zdravotnej starostlivosti. Tento postup je teda v rozpore nielen so zákonom o zdravotnej starostlivosti, ale aj s antidiskriminačným zákonom¹, a v neposlednom rade s Ústavou SR a medzinárodnými dohovormi o ľudských právach, ktorými je Slovenská republika viazaná.

Navyše, prítomnosť sprevádzajúcej osoby (osôb) pri pôrode podľa vlastného výberu ženy má preukázateľne pozitívne dopady na zdravie žien a novorodencov. Zvyšuje šance na vaginálny pôrod, skracuje prvú dobu pôrodnú a predstavuje pre ženu psychickú a emočnú podporu v dôležitej a náročnej životnej situácii čím zvyšuje celkovú mieru spokojnosti rodiacej ženy s pôrodom. Prítomnosť sprevádzajúcej osoby môže tiež odbremeniť zdravotnícky personál a znížiť pravdepodobnosť, že budú nevyhnutné medicínske zásahy do pôrodu, ktoré si vyžadujú zručnosti zdravotníckeho personálu.²

Svetová zdravotnícka organizácia zahŕňa prítomnosť sprevádzajúcej osoby resp. sprevádzajúcich osôb podľa voľby ženy medzi podmienky pre bezpečný a pozitívny priebeh pôrodu.³ Medzinárodná federácia pre gynekológiu a pôrodníctvo vydala stanovisko, v ktorom uvádza, že rešpektujúca starostlivosť pri pôrode vyžaduje: „Uznať právo matky na nepretržitú podporu počas pôrodu, informovať ju o prínosoch takejto podpory a zaistiť, že takúto podporu dostane od zdravotníckeho personálu a sprevádzajúcich osôb podľa jej výberu.“⁴

Dôležitosť prítomnosti sprevádzajúcej osoby pri pôrode je uvedená aj v štandardnom postupe Ministerstva zdravotníctva SR: „Stres, strach, zúfalstvo potláčajú pôrodnú činnosť prostredníctvom vysokých hladín adrenalínu cez beta receptory v myometriu. Preto je pri

¹ Zákon č. 365/2004 Z.z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov

² World Health Organization (WHO): Companion of choice during labour and childbirth for improved quality of care. Geneva: World Health Organization; 2020..

³ World Health Organization (WHO) recommendations: intrapartum care for a positive childbirth experience. Geneva: World Health Organization; 2018.

⁴ The International Federation of Gynecology and Obstetrics (FIGO) Statement: Health System Strengthening and Respectful Care; 2021.

pôrode potrebná neustála kontinuálna podporná aktivita nielen personálu (pôrodné asistentky) ale aj sprevádzajúcich osôb. [...] Rodička má právo na prítomnosť sprevádzajúcej osoby počas celého priebehu pôrodu.“⁵

Za zmienku stoja aj rozhodnutia Ústavného súdu ČR - hoci ide o rozhodnutie z inej jurisdikcie, argumentačná línia súdu môže slúžiť ako inšpirácia a argumentácia súdu je plne použiteľná i na slovenskú realitu.

- **Nález Ústavného súdu ČR zo dňa 15. decembra 2011 sp. zn. I. ÚS 195/11**

Súd v tomto rozhodnutí kritizoval nemocnicu za vymáhanie regulačných poplatkov od pacienta v hmotnej núdzi. Ústavní sudcovia zdôraznili povinnosť dôkladne preverovať sociálnu situáciu pacienta pred vymáhaním poplatkov a etickú povinnosť zdravotníckych zariadení uprednostniť humánny prístup pred ekonomickými záujmami. Rozhodnutie ukazuje, že aj relatívne nízke poplatky môžu byť predmetom kritiky, ak ich vymáhanie odporuje princípom sociálnej spravodlivosti a ochrany zraniteľných skupín.

- **Nález Ústavného súdu ČR zo dňa 12. apríla 2016, sp. zn. IV. ÚS 3035/15**

Súd v tomto rozhodnutí spresnil podmienky uplatňovania poplatkov v zdravotníckych zariadeniach. Prítomnosť pri pôrode (t. j. sprievod rodičky) nemožno podmieňovať úhradou bežných prevádzkových nákladov zdravotníckeho zariadenia, ako sú jednorazové oblečenie, dezinfekčné prostriedky alebo návleky na obuv. Nemocnice môžu účtovať len za skutočne nadštandardné služby, napríklad občerstvenie či predpôrodnú inštrukciú, nie však za základné prevádzkové náklady alebo dokonca za bežné výdavky (osvetlenie, voda, kúrenie). Akákoľvek prípustná platba musí byť primeraná a nesmie slúžiť na tvorbu zisku. Výška poplatku nesmie odrádzať od účasti pri pôrode a nemá suplovať príjmy zo systému verejného zdravotného poistenia.

Reakcia Banskobystrického samosprávneho kraja

V odpovedi zo dňa 30.9.2024 uvádzate, že ste v zmysle ustanovenia § 45 ods. 1 písm. z) zákona o zdravotnej starostlivosti požiadali Ministerstvo zdravotníctva SR o usmernenie vo veci týkajúcej sa výberu poplatkov za prítomnosť sprevádzajúcej osoby pri pôrode v zdravotníckych zariadeniach.

Ďalej uvádzate, že po doručení uvedeného usmernenia bude náš podnet v rámci kompetencií a právomocí prešetrený a o výsledku šetrenia nás budete písomne informovať.

Ku dňu 18.8.2025 nám neboli doručené výsledky šetrenia v súvislosti s vyberaním poplatkov za prítomnosť sprevádzajúcej osoby pri pôrode v zdravotníckych zariadeniach.

⁵ Ministerstvo zdravotníctva SR: Starostlivosť o nízkorizikóvu rodičku počas pôrodu, 2021.

Monitoring poplatkov 2025

Počas júla 2025 sme znova v Ženských kruhoch realizovali monitoring poplatkov za prítomnosť sprevádzajúcej osoby pri pôrode a služieb s tým spojených v nemocniciach na Slovensku. Informácie sme primárne získavali z webových stránok nemocníc a z cenníkov, ktoré sú nemocnice povinné zverejňovať. V prípade, že sa nám informácie o poplatkoch nepodarilo získať z webovej stránky, kontaktovali sme nemocnice telefonicky.

V nemocniciach patriacich do pôsobnosti Banskobystrického samosprávneho kraja sme zistili nasledovné informácie:

Nemocnice Banskobystrický kraj	Výška poplatku za sprevádzajúcu osobu pri pôrode v EUR	Poznámka
Všeobecná nemocnica s poliklinikou Lučenec n.o.	0	
Nemocnica AGEL Zvolen a.s.	56,40	Nemocnica uvádza v cenníku poplatok „Prítomnosť rodinného príslušníka pri pôrode (vrátane OOPP)”.
Všeobecná nemocnica Rimavská Sobota	10/25	Nemocnica uvádza dva druhy poplatkov: - „Úhrada hotových nákladov sprevádzajúcej osoby pri pôrode ženy” - 10€ - „Rozšírený balíček sprevádzajúcej osoby pri pôrode ženy” - 25€
Nemocnica s poliklinikou Brezno, n.o.	30	Nemocnica uvádza v cenníku poplatok „Poplatok za pobyt sprevádzajúcej osoby rodičky na pôrodnici”.
Fakultná nemocnica s poliklinikou F. D. Roosevelta Banská Bystrica	0	
Nemocnica s poliklinikou, n.o. Revúca	30	Nemocnica uvádza v cenníku poplatok „Prítomnosť otca pri pôrode (s možnosťou vyhotovenia obrazového záznamu)”.

V prípade, že poskytovatelia nevyberajú priamo poplatok za samotnú prítomnosť sprevádzajúcej osoby, ale skrývajú ho pod „náklady“ spojené s prítomnosťou sprevádzajúcej osoby, máme za to, že úhradou týchto nákladov nemôžu podmieňovať prítomnosť sprevádzajúcej osoby. Ak poskytujú skutočne nadštandardné služby (napríklad profesionálne fotenie), je nevyhnutné, aby ich bolo možné so strany sprevádzajúcej osoby odmietnuť a súčasne by mali byť v primeranej výške, ktorá zodpovedá skutočným nákladom. Úlohou zdravotníckeho zariadenia nie je poskytovať fotografické služby. Čo sa týka ochranného oblečenia, predpokladáme, že zdravotnícke zariadenie prevádzkuje práčovňu alebo má na túto službu uzavretú zmluvu s externým dodávateľom a preto aj náklady na poskytnutie sterilného oblečenia (v prípade pôrodu cisárskym rezom) v realite nemôžu zodpovedať výške poplatku, ktorú si zdravotnícke zariadenie nárokuje. Máme, teda za to, že v prípade týchto poplatkov ide o neodôvodnené obohacovanie sa na úkor zdravia žien. To má zvlášť negatívny dopad pre ženy so sociálne znevýhodneného prostredia (viď naša argumentácia vyššie).

Opätovná žiadosť o prešetrenie

Na základe uvedených skutočností Vás znova žiadame o prešetrenie vyberania poplatkov za prítomnosť sprevádzajúcej osoby/osôb pri pôrode (prípadne aj iných poplatkov súvisiacich s prítomnosťou sprevádzajúcej osoby/osôb pri pôrode) v uvedených nemocniciach v zmysle zákona o kontrole v štátnej správe. V prípade zistenia nedostatkov Vás žiadame o podniknutie krokov potrebných pre zosúladenie konania nemocníc s príslušnými zákonmi, ako aj o vyvodenie zodpovednosti voči predmetným nemocniciam vo forme zákonných sankcií.

Ing. Zuzana Krišková, PhD.

Predsedníčka

Ženské kruhy

**Podnet na výkon dozoru
Bratislavský samosprávny kraj**

Bratislavský samosprávny kraj
Sabinovská 16
P.O. Box 106
820 05 Bratislava 25

V Bratislave, dňa 19.8.2025

Vec: Podnet na výkon dozoru

V auguste 2024 sme Vás na základe siedmej časti zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov vyzvali na výkon dozoru v zdravotníckych zariadeniach patriacich do Vašej pôsobnosti vo veci vyberania poplatkov za prítomnosť sprevádzajúcej osoby/osôb pri pôrode.

V podnete na výkon dozoru sme Vás upozornili na skutočnosť, že zdravotnícke zariadenia vyberaním poplatkov za prítomnosť sprevádzajúcej osoby/osôb pri pôrode konajú protiprávne.

Právny rámec a povinnosť umožniť prítomnosť sprevádzajúcej osoby

V zmysle § 11 ods. (17) zákona č. 576/2004 Z.z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len zákon o zdravotnej starostlivosti) „[p]ri poskytovaní zdravotnej starostlivosti v súvislosti s pôrodom má žena právo na prítomnosť ňou určenej sprevádzajúcej osoby. Žene sa umožní prítomnosť viacerých ňou určených sprevádzajúcich osôb, ak to dovoľujú podmienky zdravotníckeho zariadenia.“

Týmto ustanovením vzniká priama zákonná povinnosť pôrodnici umožniť prítomnosť sprevádzajúcej osoby rodiacej ženy. Vstup sprevádzajúcej osoby do pôrodnej sály sa v súlade so zákonom musí umožniť objektívne, nemôže byť podmienený požadovaním poplatku, povinným absolvovaním kurzu pre sprevádzajúce osoby, alebo inými povinnosťami, do ktorých by - obchádzajúc zákon - mohol byť skrytý akýkoľvek poplatok.

Dôvodová správa k zákonu č.331/2022 Z. z., ktorým sa dopĺňa zákon o zdravotnej starostlivosti znie: *“Právo na nepretržitú prítomnosť sprevádzajúcej osoby podľa výberu ženy-rodčky je súčasťou práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života a v žiadnom prípade by nemala byť vnímaná ako nadštandardná služba. Ak to kapacitné možnosti poskytovateľa zdravotnej starostlivosti dovoľujú, je vítaným ľudskoprávnym štandardom, poskytnúť žene-rodčke možnosť mať pri sebe viac ako jednu sprievodnú osobu za rešpektovania kapacitných možností zariadenia.”*

Prítomnosť sprevádzajúcej osoby pri pôrode sa v zmysle § 13 zákona o zdravotnej starostlivosti nepovažuje za službu súvisiacu s poskytovaním zdravotnej starostlivosti, a teda sa na ňu nevzťahuje štvrtá časť zákona č. 577/2004 Z. z. o rozsahu zdravotnej starostlivosti uhrádzanej na základe verejného zdravotného poistenia a o úhradách za služby súvisiace s poskytovaním

zdravotnej starostlivosti, ktorá upravuje úhradu za služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti.

Na tomto mieste by sme upriamili pozornosť na § 13 písm. d), zákona o zdravotnej starostlivosti v zmysle ktorého sa za službu súvisiacu s poskytovaním zdravotnej starostlivosti považuje pobyt sprievodcu osoby v ústavnej starostlivosti. Sprievodcu osoby v ústavnej starostlivosti však nemožno zamieňať so sprevádzajúcou osobou pri pôrode. Podľa § 15 ods. 1 zákona o zdravotnej starostlivosti „[s]prievodca osoby v ústavnej starostlivosti je osoba, ktorá bola prijatá do ústavnej starostlivosti spolu s osobou, ktorej sa poskytuje ústavná starostlivosť.“ Sprevádzajúca osoba pri pôrode však nie je prijatá do ústavnej starostlivosti spolu s rodiacou ženou. Jej prítomnosť je časovo limitovaná na poskytovanie zdravotnej starostlivosti v súvislosti s pôrodom, nie však na pobyt na oddelení šestonedelia (ten by už bol považovaný za službu súvisiacu s poskytovaním zdravotnej starostlivosti).

Poplatok za prítomnosť sprevádzajúcej osoby/osôb pri pôrode je diskriminačný voči ženám, ktorých finančná situácia neumožňuje tento poplatok uhradiť. Vyberanie poplatku tak predstavuje bariéru vo využití zákonného nároku na prítomnosť sprevádzajúcich osôb pri pôrode pri zachovaní práva na slobodnú voľbu poskytovateľa zdravotnej starostlivosti. Tento postup je teda v rozpore nielen so zákonom o zdravotnej starostlivosti, ale aj s antidiskriminačným zákonom¹, a v neposlednom rade s Ústavou SR a medzinárodnými dohovormi o ľudských právach, ktorými je Slovenská republika viazaná.

Navyše, prítomnosť sprevádzajúcej osoby (osôb) pri pôrode podľa vlastného výberu ženy má preukázateľne pozitívne dopady na zdravie žien a novorodencov. Zvyšuje šance na vaginálny pôrod, skracuje prvú dobu pôrodnú a predstavuje pre ženu psychickú a emočnú podporu v dôležitej a náročnej životnej situácii čím zvyšuje celkovú mieru spokojnosti rodiacej ženy s pôrodom. Prítomnosť sprevádzajúcej osoby môže tiež odbremeniť zdravotnícky personál a znížiť pravdepodobnosť, že budú nevyhnutné medicínske zásahy do pôrodu, ktoré si vyžadujú zručnosti zdravotníckeho personálu.²

Svetová zdravotnícka organizácia zahŕňa prítomnosť sprevádzajúcej osoby resp. sprevádzajúcich osôb podľa voľby ženy medzi podmienky pre bezpečný a pozitívny priebeh pôrodu.³ Medzinárodná federácia pre gynekológiu a pôrodnictvo vydala stanovisko, v ktorom uvádza, že rešpektujúca starostlivosť pri pôrode vyžaduje: „Uznať právo matky na nepretržitú podporu počas pôrodu, informovať ju o prínosoch takejto podpory a zaistiť, že takúto podporu dostane od zdravotníckeho personálu a sprevádzajúcich osôb podľa jej výberu.“⁴

¹ Zákon č. 365/2004 Z.z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov

² World Health Organization (WHO): Companion of choice during labour and childbirth for improved quality of care. Geneva: World Health Organization; 2020..

³ World Health Organization (WHO) recommendations: intrapartum care for a positive childbirth experience. Geneva: World Health Organization; 2018.

⁴ The International Federation of Gynecology and Obstetrics (FIGO) Statement: Health System Strengthening and Respectful Care; 2021.

Dôležitosť prítomnosti sprevádzajúcej osoby pri pôrode je uvedená aj v štandardnom postupe Ministerstva zdravotníctva SR: „*Stres, strach, zúfalstvo potláčajú pôrodnú činnosť prostredníctvom vysokých hladín adrenalinu cez beta receptory v myometriu. Preto je pri pôrode potrebná neustála kontinuálna podporná aktivita nielen personálu (pôrodné asistentky) ale aj sprevádzajúcich osôb. [...] Rodička má právo na prítomnosť sprevádzajúcej osoby počas celého priebehu pôrodu.*“⁵

Za zmienku stoja aj rozhodnutia Ústavného súdu ČR - hoci ide o rozhodnutie z inej jurisdikcie, argumentačná línia súdu môže slúžiť ako inšpirácia a argumentácia súdu je plne použiteľná i na slovenskú realitu.

- **Nález Ústavného súdu ČR zo dňa 15. decembra 2011 sp. zn. I. ÚS 195/11**

Súd v tomto rozhodnutí kritizoval nemocnicu za vymáhanie regulačných poplatkov od pacienta v hmotnej núdzi. Ústavní sudcovia zdôraznili povinnosť dôkladne preverovať sociálnu situáciu pacienta pred vymáhaním poplatkov a etickú povinnosť zdravotníckych zariadení uprednostniť humánny prístup pred ekonomickými záujmami. Rozhodnutie ukazuje, že aj relatívne nízke poplatky môžu byť predmetom kritiky, ak ich vymáhanie odporuje princípom sociálnej spravodlivosti a ochrany zraniteľných skupín.

- **Nález Ústavného súdu ČR zo dňa 12. apríla 2016, sp. zn. IV. ÚS 3035/15**

Súd v tomto rozhodnutí spresnil podmienky uplatňovania poplatkov v zdravotníckych zariadeniach. Prítomnosť pri pôrode (t. j. sprievod rodičky) nemožno podmieňovať úhradou bežných prevádzkových nákladov zdravotníckeho zariadenia, ako sú jednorazové oblečenie, dezinfekčné prostriedky alebo návleky na obuv. Nemocnice môžu účtovať len za skutočne nadštandardné služby, napríklad občerstvenie či predpôrodnú inštruktáž, nie však za základné prevádzkové náklady alebo dokonca za bežné výdavky (osvetlenie, voda, kúrenie). Akákoľvek prípustná platba musí byť primeraná a nesmie slúžiť na tvorbu zisku. Výška poplatku nesmie odrádzať od účasti pri pôrode a nemá suplovať príjmy zo systému verejného zdravotného poistenia.

Výber poplatkov za ďalšiu sprevádzajúcu osobu a reakcia kraja na podnet

V odpovedi zo dňa 26.2.2025 na náš podnet na výkon dozoru uvádzate, že v zákone nie je uvedené bezplatné právo osoby/viacerých osôb pri pôrode a ani nie sú jednoznačne špecifikované podmienky, za akých okolností sa umožní prítomnosť viacerých osôb pri pôrode.

Dôvodová správa k zákonu č.331/2022 Z. z., ktorým sa dopĺňa zákon o zdravotnej starostlivosti znie: *“Právo na nepretržitú prítomnosť sprevádzajúcej osoby podľa výberu ženy-rodičky je súčasťou práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života a v žiadnom prípade by nemala byť vnímaná ako nadštandardná služba. Ak to kapacitné možnosti poskytovateľa zdravotnej starostlivosti dovoľujú, je vítaným ľudskoprávnym štandardom, poskytnúť žene-*

⁵ Ministerstvo zdravotníctva SR: Starostlivosť o nízkorizikóvu rodičku počas pôrodu, 2021.

rodičke možnosť mať pri sebe viac ako jednu sprievodnú osobu za rešpektovania kapacitných možností zariadenia.”

Dôvodová správa teda zdôrazňuje, že je vítaným ľudskoprávnym štandardom poskytnúť žene rodičke možnosť mať pri sebe viac ako jednu sprievodnú osobu za rešpektovania kapacitných možností zariadenia. Dôvodová správa týmto vyjadruje, že nejde o nadštandardnú službu ani v prípade poskytnutia možnosti mať pri pôrode viac ako jednu sprevádzajúcu osobu.

V tejto súvislosti chceme poukázať aj na to, že tak ako predmetné ustanovenie neupravuje poplatky za prítomnosť sprevádzajúcej osoby pri pôrode, resp. neuvádza skutočnosť, že prítomnosť sprevádzajúcej osoby počas pôrodu by mala byť bez akéhokoľvek poplatku, zároveň ani neuvádza, že prítomnosť sprevádzajúcej osoby pri pôrode by mala byť spoplatnená. Domnievame sa, že ak by zákonodarca mal zámer prítomnosť sprevádzajúcej osoby pri pôrode spoplatniť, stanovil by aj výšku poplatkov tak, ako to urobil napríklad v prípade služieb súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti. Práve naopak, vyššie uvedené ustanovenia zákonov, dôvodová správa k predmetnému ustanoveniu, nálezy Ústavného súdu ČR zdôrazňujú, že prítomnosť sprevádzajúcej osoby pri pôrode nemá byť podmienená zaplatením poplatkov, resp. inými požiadavkami.

Poplatky spojené s prítomnosťou sprevádzajúcej osoby pri pôrode sú diskriminačné a mnohým ženám bránia reálne si uplatniť toto zákonom garantované právo. Tieto poplatky predstavujú bariéru pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti a obmedzujú prístup k potrebnej podpore počas pôrodu. Z tohto dôvodu vnímame poplatok za prítomnosť sprevádzajúcej osoby pri pôrode ako porušovanie práva ženy na prítomnosť sprevádzajúcej osoby pri pôrode.

Takisto chceme poukázať aj na tlačovú správu Verejného ochrancu práv z 9.7.2025⁶: „Poplatková fantázia“ v zdravotníctve nepodlieha na Slovensku účinnej právnej kontrole. Slovenskí pacienti sú bez reálnej ochrany.“, v ktorej sa uvádza:

„V cenníkoch poskytovateľov zdravotnej starostlivosti pozorujeme mnoho rôznych položiek, ktoré nemajú základ v platnej právnej úprave, sú nejednotné, ich obsah je nejasný alebo predstavujú úkon, ktorý má byť súčasťou iného zdravotného výkonu uhrádzaného z verejného zdravotného poistenia.“

Verejný ochranca práv poukazuje na to, že finančné bariéry v podobe spoluúčasti alebo poplatkov vplývajú na využívanie potrebnej zdravotnej starostlivosti najmä u zraniteľných skupín, ako sú nízkopríjmové domácnosti, starší ľudia alebo chronicky chorí pacienti. Výber poplatkov aktuálne nepodlieha ochrannému limitu a teda nie je stanovený žiadny horný strop súm poplatkov.

⁶ Kancelária Verejného ochrancu práv, Bratislava 9.7.2025, tlačová správa dostupná na: <https://vop.gov.sk/wp-content/uploads/2025/07/Tlacova-sprava-VOP-09.-07.-2025.pdf>

Monitoring poplatkov 2025

Počas júla 2025 sme znova v Ženských kruhoch realizovali monitoring poplatkov za prítomnosť sprevádzajúcej osoby pri pôrode a služieb s tým spojených v nemocniciach na Slovensku. Informácie sme primárne získavali z webových stránok nemocníc a z cenníkov, ktoré sú nemocnice povinné zverejňovať. V prípade, že sa nám informácie o poplatkoch nepodarilo získať z webovej stránky, kontaktovali sme nemocnice telefonicky.

V nemocniciach patriacich do pôsobnosti Bratislavského samosprávneho kraja sme zistili nasledovné informácie:

Nemocnice Bratislavský kraj	Výška poplatku za sprevádzajúcu osobu pri pôrode v EUR	Poznámka
Nemocnica akademika Ladislava Déregera UNB	0/30	Nemocnica vyberá poplatok za druhú sprevádzajúcu osobu.
Nemocnica Ružinov UNB	0/30	Nemocnica vyberá poplatok za druhú sprevádzajúcu osobu.
Gynekologicko-pôrodná nemocnica Koch	100/600	Nemocnica vyberá dva druhy poplatkov: - „Prítomnosť jednej blízkej osoby aj pri cisárskom reze“ - 100€ - „Druhá sprevádzajúca osoba pri pôrode (strava pre dve sprevádzajúce osoby počas pôrodu)“ - 600€
Nemocnica sv. Cyrila a Metoda UNB	0/30	Nemocnica vyberá poplatok za druhú sprevádzajúcu osobu.
Nemocnica BORY, a. s.	0/800	Nemocnica vyberá poplatok za druhú sprevádzajúcu osobu.

V prípade, že poskytovatelia nevyberajú priamo poplatok za samotnú prítomnosť sprevádzajúcej osoby, ale skrývajú ho pod „náklady“ spojené s prítomnosťou sprevádzajúcej osoby, máme za to, že úhradou týchto nákladov nemôžu podmieňovať prítomnosť sprevádzajúcej osoby. Ak poskytujú skutočne nadštandardné služby (napríklad občerstvenie), je nevyhnutné, aby ich bolo možné so strany sprevádzajúcej osoby odmietnuť a súčasne by mali byť v primeranej výške, ktorá zodpovedá skutočným nákladom. Úlohou zdravotníckeho zariadenia nie je poskytovať reštauračné služby a náklady na stravu, ktorý poskytnú sprevádzajúcim osobám nemôžu dosahovať viac než niekoľko eur. Čo sa týka ochranného oblečenia, predpokladáme, že zdravotnícke zariadenie prevádzkuje práčovňu alebo má na túto službu uzavretú zmluvu s externým dodávateľom a preto aj náklady na poskytnutie sterilného oblečenia (v prípade pôrodu cisárskym rezom) v realite nemôžu zodpovedať výške poplatku, ktorú si zdravotnícke zariadenie nárokuje.

Medzinárodné odborné orgnaziácie (WHO, FIGO) vyslovene odporúčajú, aby mohla mať rodiaca žena pri pôrode poskytovanú podporu zo strany viacerých blízkych osôb, ak si to želá.

Máme, teda za to, že v prípade týchto poplatkov ide o neodôvodnené obohacovanie sa na úkor zdravia žien. To má zvlášť negatívny dopad pre ženy so sociálne znevýhodneného prostredia (viď naša argumentácia vyššie).

Opätovná žiadosť o prešetrenie

Na základe uvedených skutočností Vás znova žiadame o prešetrenie vyberania poplatkov za prítomnosť sprevádzajúcej osoby/osôb pri pôrode (prípadne aj iných poplatkov súvisiacich s prítomnosťou sprevádzajúcej osoby/osôb pri pôrode) v uvedenom zdravotníckom zariadení v zmysle zákona o kontrole v štátnej správe. V prípade zistenia nedostatkov Vás žiadame o podniknutie krokov potrebných pre zosúladenie konania nemocnice s príslušnými zákonmi, ako aj o vyvodenie zodpovednosti voči predmetnej nemocnici vo forme zákonných sankcií.

Ing. Zuzana Krišková, PhD.

Predsedníčka

Ženské kruhy

**Odpoved'
Bratislavského samosprávneho kraja**

Úrad Bratislavského samosprávneho kraja
Odbor zdravotníctva

Ženské kruhy
Rudolfa Jašíka 159/10
958 01 Partizánske

Váš list číslo/zo dňa

Naše číslo

11711/2025/ZDR-3

Vybavuje/linka

Mgr. Alžbeta Kozubová

02/48 264 905

Bratislava

19.12.2025

Vec: Podnet - odpoveď

Na Úrad Bratislavského samosprávneho kraja bol prijatý Váš podnet, v ktorom žiadate o opätovné prešetrenie vyberania poplatkov za prítomnosť sprevádzajúcej osoby/osôb pri pôrode (prípadne aj iných poplatkov súvisiacich s prítomnosťou sprevádzajúcej osoby/osôb pri pôrode.

Po prešetrení podania Vám oznamujeme:

Podanie bolo vybavované podľa zákona č. 576/2004 Z.z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej „zákon č. 576/2004 Z. z.“) so zameraním na dodržiavanie ustanovení zákona č. 578/2004 Z.z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej „zákon č. 578/2004 Z.z.“).

Podľa § 11 ods. 17 zákona č. 576/2004 Z. z. pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti v súvislosti s pôrodom má žena právo na prítomnosť ňou určenej sprevádzajúcej osoby. Žene sa umožní prítomnosť viacerých ňou určených sprevádzajúcich osôb, ak to dovoľujú podmienky zdravotníckeho zariadenia. Prítomnosť osôb podľa prvej a druhej vety môže byť ošetrojúcim lekárom v nevyhnutnej miere a na nevyhnutný čas obmedzená, ak by bola nezlučiteľná s povahou poskytovaného zdravotného výkonu. Ženou určená osoba podľa prvej a druhej vety nemôže byť osoba, ktorá je vo väzbe, vo výkone trestu odňatia slobody alebo vo výkone detencie.

Podľa § 13 zákona č. 576/2004 Z. z. služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti sú:

- a) poskytovanie stravovania počas poskytovania ústavnej starostlivosti,
- b) poskytovanie pobytu na lôžku počas poskytovania ústavnej starostlivosti,
- c) spracúvanie údajov zistených pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti v elektronickej forme na účely zdravotného poistenia,

- d) pobyt sprievodcu osoby v ústavnej starostlivosti,
- e) vypracovanie lekárskeho posudku alebo vypracovanie psychologického posudku,
- f) poskytnutie výpisu zo zdravotnej dokumentácie podľa § 24 ods. 4.

Podľa § 79 ods. 1 písm. ab) zákona č. 578/2004 Z.z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti dodržiavať osobitné predpisy o úhradách za poskytnutú zdravotnú starostlivosť,^{55jap}).

Odkaz 55jap znie: § 44 zákona č. 577/2004 Z. z. o rozsahu zdravotnej starostlivosti uhrádzanej na základe verejného zdravotného poistenia a o úhradách za služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti v znení zákona č. 53/2015 Z. z.

Podľa § 44 ods. 1 zákona č. 577/2004 Z. z. poskytovateľ, s ktorým má zdravotná poisťovňa poistenca uzatvorenú zmluvu podľa osobitného predpisu,³⁰) nesmie požadovať od poistenca úhradu za zdravotnú starostlivosť, ktorá sa plne uhrádza na základe verejného zdravotného poistenia podľa tohto zákona, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 44 ods. 2 zákona č. 577/2004 Z. z. poskytovateľ nesmie podmieňovať poskytnutie zdravotnej starostlivosti úhradou nad určenú spoluúčasť poistenca podľa tohto zákona a predpisov vydaných na jeho vykonanie, ani iným plnením.³⁵)

Podľa § 44 ods. 3 zákona č. 577/2004 Z. z. poskytovateľ, s ktorým má zdravotná poisťovňa poistenca uzatvorenú zmluvu podľa osobitného predpisu,³⁰) môže požadovať od poistenca úhradu za zdravotnú starostlivosť poskytnutú pri chorobe uvedenej v zozname chorôb najviac vo výške spoluúčasti poistenca podľa tohto zákona a predpisov vydaných na jeho vykonanie. Poskytovateľ môže požadovať od poistenca úhradu za služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti³⁶) najviac vo výške spoluúčasti poistenca podľa tohto zákona a predpisov vydaných na jeho vykonanie. Zdravotné výkony poskytované pri chorobe uvedenej v zozname chorôb a služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti,³⁶) ktoré poskytovateľ poskytuje a pri ktorých môže požadovať úhradu, kontroluje vyšší územný celok príslušný podľa miesta prevádzkovania zdravotníckeho zariadenia výkonom dozoru podľa osobitného predpisu.³⁷)

Podľa § 44 ods. 4 zákona č. 577/2004 Z. z. poskytovateľ, s ktorým má zdravotná poisťovňa poistenca uzatvorenú zmluvu podľa osobitného predpisu,³⁰) môže požadovať od poistenca úhradu za nadštandardný pobyt v zdravotníckom zariadení ústavnej starostlivosti, ak poistenec o nadštandardný pobyt písomne požiada.

Podľa § 79 ods. 1 písm. zo) zákona č. 578/2004 Z. z. poskytovateľ, ktorý je držiteľom povolenia alebo držiteľom licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe, je povinný, ak v odseku 3 nie je ustanovené inak dodržiavať cenník všetkých zdravotných výkonov, ktorý musí

bezodkladne a preukázateľne zaslať vrátane každej jeho zmeny samosprávnemu kraju príslušnému podľa miesta prevádzkovania zdravotníckeho zariadenia.

Podľa § 79 ods. 1 písm. zq) zákona č. 578/2004 Z. z. z poskytovateľ, ktorý je držiteľom povolenia alebo držiteľom licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe, je povinný, ak v odseku 3 nie je ustanovené inak dodržiavať zoznam zdravotných výkonov a služieb, pri ktorých možno požadovať úhradu, ktorý musí bezodkladne a preukázateľne zaslať vrátane každej jeho zmeny samosprávnemu kraju príslušnému podľa miesta prevádzkovania zdravotníckeho zariadenia, ak ide o poskytovateľa, s ktorým má zdravotná poisťovňa uzatvorenú zmluvu podľa osobitného predpisu,¹¹⁾.

Podľa § 81 ods. 1 písm. g) zákona č. 578/2004 Z. z. dozor nad dodržiavaním ustanovení tohto zákona vykonáva samosprávny kraj príslušný podľa miesta prevádzkovania zdravotníckeho zariadenia, ak ide o plnenie povinností podľa § 79 ods. 1 písm. g), za), zo) až zq), ab), ah), aj), al) až ap) a ax).

Záver:

Na základe vyššie uvedeného v súvislosti s pôrodom má žena právo na prítomnosť ňou určenej sprevádzajúcej osoby. Žene sa umožní prítomnosť viacerých ňou určených sprevádzajúcich osôb, ak to dovoľujú podmienky zdravotníckeho zariadenia. V zákone nie je jednoznačne uvedené, že umožnenie prítomnosti osôb pri pôrode nemôže byť spoplatnené t. j. bezplatné, a taktiež nie sú bližšie špecifikované podmienky zdravotníckeho zariadenia pre prítomnosť viacerých osôb pri pôrode.

U poskytovateľov zdravotnej starostlivosti Nemocnica BORY, a. s., GPN s.r.o. a Univerzitná nemocnica Bratislava je pre ženy splnená podmienka práva v súvislosti s pôrodom na prítomnosť ňou určenej sprevádzajúcej osoby. U uvedených poskytovateľov ZS sa za prítomnosť jednej ňou určenej osoby pri pôrode neplatí. Ak žena požaduje prítomnosť 2 a viacerých osôb pri pôrode je na rozhodnutí poskytovateľa zdravotnej starostlivosti za akých podmienok, a či vôbec takejto požiadavke umožní žene vyhovieť. V zákone nie je uvedené bezplatné právo prítomnosti osoby/viacerych osôb pri pôrode a ani nie sú jednoznačne špecifikované podmienky, za akých sa umožní prítomnosť viacerých osôb pri pôrode.

Poskytovateľ ZS má povinnosť mať vyvesený cenník na prístupnom a viditeľnom mieste, ktorý je povinný dodržiavať a bezodkladne a preukázateľne zaslať vrátane každej jeho zmeny samosprávnemu kraju príslušnému podľa miesta prevádzkovania zdravotníckeho zariadenia. Poskytovateľ musí mať v cenníku uvedenú každú položku, za ktorú vyberá poplatok vrátane samoplatcov. Poskytovateľ ZS je povinný len zaslať cenník na vedomie BSK, nie je v kompetencii BSK schvaľovať cenník ani určovať výšku jednotlivých poplatkov.

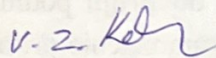
BSK neeviduje podnety od konkrétnych sťažovateľov v súvislosti s vyberaním poplatkov za prítomnosť sprevádzajúcej osoby/osôb pri pôrode (prípadne aj iných poplatkov súvisiacich s prítomnosťou sprevádzajúcej osoby/osôb pri pôrode).

V prípade, ak na BSK bude prijatý písomný podnet od konkrétneho sťažovateľa spolu s dokladom o úhrade, bez ktorého nie je možné prešetriť neoprávnený výber poplatkov, BSK bude podnet prešetrovať a pri zistení porušenia povinností poskytovateľa ZS začne správne konanie o uložení pokuty.

Kompetencie a pôsobnosť BSK určuje § 46 ods. 1 písm. h) zákona č. 576/2004 Z. z., podľa ktorého samosprávny kraj vykonáva dozor nad poskytovaním zdravotnej starostlivosti v rozsahu ustanovenom osobitným predpisom, ktorým je zákon č. 578/2004 Z. z..

BSK, ako štátny orgán pri vykonávaní dozoru, môže v súlade s čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, konať len na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Preto, ak by BSK prešetroval skutočnosti, ktoré nie sú v jeho kompetencii došlo by k nezákonnému postupu štátneho orgánu.

S pozdravom

Mgr. Peter Kardoš
riaditeľ odboru zdravotníctva

Podnet na výkon dozoru Košícký samosprávny kraj

Úrad Košického samosprávneho kraja
Námestie Maratónu mieru 1
042 66 Košice

V Bratislave, dňa 19.8.2025

Vec: Podnet na výkon dozoru

V auguste 2024 sme Vás na základe siedmej časti zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov vyzvali na výkon dozoru v zdravotníckych zariadeniach patriacich do Vašej pôsobnosti vo veci vyberania poplatkov za prítomnosť sprevádzajúcej osoby/osôb pri pôrode.

V podnete na výkon dozoru sme Vás upozornili na skutočnosť, že zdravotnícke zariadenia vyberaním poplatkov za prítomnosť sprevádzajúcej osoby/osôb pri pôrode konajú protiprávne.

Právny rámec a povinnosť umožniť prítomnosť sprevádzajúcej osoby

V zmysle § 11 ods. (17) zákona č. 576/2004 Z.z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len zákon o zdravotnej starostlivosti) „[p]ri poskytovaní zdravotnej starostlivosti v súvislosti s pôrodom má žena právo na prítomnosť ňou určenej sprevádzajúcej osoby. Žene sa umožní prítomnosť viacerých ňou určených sprevádzajúcich osôb, ak to dovoľujú podmienky zdravotníckeho zariadenia.“

Týmto ustanovením vzniká priama zákonná povinnosť pôrodnici umožniť prítomnosť sprevádzajúcej osoby rodiacej ženy. Vstup sprevádzajúcej osoby do pôrodnej sály sa v súlade so zákonom musí umožniť objektívne, nemôže byť podmienený požadovaním poplatku, povinným absolvovaním kurzu pre sprevádzajúce osoby, alebo inými povinnosťami, do ktorých by - obchádzajúc zákon - mohol byť skrytý akýkoľvek poplatok.

Dôvodová správa k zákonu č.331/2022 Z. z., ktorým sa dopĺňa zákon o zdravotnej starostlivosti znie: *“Právo na nepretržitú prítomnosť sprevádzajúcej osoby podľa výberu ženy-rodčky je súčasťou práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života a v žiadnom prípade by nemala byť vnímaná ako nadštandardná služba. Ak to kapacitné možnosti poskytovateľa zdravotnej starostlivosti dovoľujú, je vítaným ľudskoprávnym štandardom, poskytnúť žene-rodčke možnosť mať pri sebe viac ako jednu sprievodnú osobu za rešpektovania kapacitných možností zariadenia.”*

Prítomnosť sprevádzajúcej osoby pri pôrode sa v zmysle § 13 zákona o zdravotnej starostlivosti nepovažuje za službu súvisiacu s poskytovaním zdravotnej starostlivosti, a teda sa na ňu nevzťahuje štvrtá časť zákona č. 577/2004 Z. z. o rozsahu zdravotnej starostlivosti uhrádzanej na základe verejného zdravotného poistenia a o úhradách za služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti, ktorá upravuje úhradu za služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti.

Na tomto mieste by sme upriamili pozornosť na § 13 písm. d), zákona o zdravotnej starostlivosti v zmysle ktorého sa za službu súvisiacu s poskytovaním zdravotnej starostlivosti považuje pobyt sprievodcu osoby v ústavnej starostlivosti. Sprievodcu osoby v ústavnej starostlivosti však nemožno zamieňať so sprevádzajúcou osobou pri pôrode. Podľa § 15 ods. 1 zákona o zdravotnej starostlivosti „[s]prievodca osoby v ústavnej starostlivosti je osoba, ktorá bola prijatá do ústavnej starostlivosti spolu s osobou, ktorej sa poskytuje ústavná starostlivosť.“ Sprevádzajúca osoba pri pôrode však nie je prijatá do ústavnej starostlivosti spolu s rodiacou ženou. Jej prítomnosť je časovo limitovaná na poskytovanie zdravotnej starostlivosti v súvislosti s pôrodom, nie však na pobyt na oddelení šestonedelia (ten by už bol považovaný za službu súvisiacu s poskytovaním zdravotnej starostlivosti).

Poplatok za prítomnosť sprevádzajúcej osoby/osôb pri pôrode je diskriminačný voči ženám, ktorých finančná situácia neumožňuje tento poplatok uhradiť. Vyberanie poplatku tak predstavuje bariéru vo využití zákonného nároku na prítomnosť sprevádzajúcich osôb pri pôrode pri zachovaní práva na slobodnú voľbu poskytovateľa zdravotnej starostlivosti. Tento postup je teda v rozpore nielen so zákonom o zdravotnej starostlivosti, ale aj s antidiskriminačným zákonom¹, a v neposlednom rade s Ústavou SR a medzinárodnými dohovormi o ľudských právach, ktorými je Slovenská republika viazaná.

Navyše, prítomnosť sprevádzajúcej osoby (osôb) pri pôrode podľa vlastného výberu ženy má preukázateľne pozitívne dopady na zdravie žien a novorodencov. Zvyšuje šance na vaginálny pôrod, skracuje prvú dobu pôrodnú a predstavuje pre ženu psychickú a emočnú podporu v dôležitej a náročnej životnej situácii čím zvyšuje celkovú mieru spokojnosti rodiacej ženy s pôrodom. Prítomnosť sprevádzajúcej osoby môže tiež odbremeniť zdravotnícky personál a znížiť pravdepodobnosť, že budú nevyhnutné medicínske zásahy do pôrodu, ktoré si vyžadujú zručnosti zdravotníckeho personálu.²

¹ Zákon č. 365/2004 Z.z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov

² World Health Organization (WHO): Companion of choice during labour and childbirth for improved quality of care. Geneva: World Health Organization; 2020..

Svetová zdravotnícka organizácia zahŕňa prítomnosť sprevádzajúcej osoby resp. sprevádzajúcich osôb podľa voľby ženy medzi podmienky pre bezpečný a pozitívny priebeh pôrodu.³ Medzinárodná federácia pre gynekológiu a pôrodníctvo vydala stanovisko, v ktorom uvádza, že rešpektujúca starostlivosť pri pôrode vyžaduje: „*Uznať právo matky na nepretržitú podporu počas pôrodu, informovať ju o prínosoch takejto podpory a zaistiť, že takúto podporu dostane od zdravotníckeho personálu a sprevádzajúcich osôb podľa jej výberu.*“⁴

Dôležitosť prítomnosti sprevádzajúcej osoby pri pôrode je uvedená aj v štandardnom postupe Ministerstva zdravotníctva SR: „*Stres, strach, zúfalstvo potláčajú pôrodnú činnosť prostredníctvom vysokých hladín adrenalínu cez beta receptory v myometriu. Preto je pri pôrode potrebná neustála kontinuálna podporná aktivita nielen personálu (pôrodné asistentky) ale aj sprevádzajúcich osôb. [...] Rodička má právo na prítomnosť sprevádzajúcej osoby počas celého priebehu pôrodu.*“⁵

Za zmienku stoja aj rozhodnutia Ústavného súdu ČR - hoci ide o rozhodnutie z inej jurisdikcie, argumentačná línia súdu môže slúžiť ako inšpirácia a argumentácia súdu je plne použiteľná i na slovenskú realitu.

- **Nález Ústavného súdu ČR zo dňa 15. decembra 2011 sp. zn. I. ÚS 195/11**

Súd v tomto rozhodnutí kritizoval nemocnicu za vymáhanie regulačných poplatkov od pacienta v hmotnej núdzi. Ústavní sudcovia zdôraznili povinnosť dôkladne preverovať sociálnu situáciu pacienta pred vymáhaním poplatkov a etickú povinnosť zdravotníckych zariadení uprednostniť humánnu prístup pred ekonomickými záujmami. Rozhodnutie ukazuje, že aj relatívne nízke poplatky môžu byť predmetom kritiky, ak ich vymáhanie odporuje princípom sociálnej spravodlivosti a ochrany zraniteľných skupín.

- **Nález Ústavného súdu ČR zo dňa 12. apríla 2016, sp. zn. IV. ÚS 3035/15**

Súd v tomto rozhodnutí spresnil podmienky uplatňovania poplatkov v zdravotníckych zariadeniach. Prítomnosť pri pôrode (t. j. sprievod rodičky) nemožno podmieňovať úhradou bežných prevádzkových nákladov zdravotníckeho zariadenia, ako sú jednorazové oblečenie, dezinfekčné prostriedky alebo návleky na obuv. Nemocnice môžu účtovať len za skutočne nadštandardné služby, napríklad občerstvenie či predpôrodnú inštruktáž, nie však za základné prevádzkové náklady alebo dokonca za bežné výdavky (osvetlenie, voda, kúrenie). Akákoľvek prípustná platba musí byť primeraná a nesmie slúžiť na tvorbu zisku. Výška poplatku nesmie odrádzať od účasti pri pôrode a nemá suplovať príjmy zo systému verejného zdravotného poistenia.

³ World Health Organization (WHO) recommendations: intrapartum care for a positive childbirth experience. Geneva: World Health Organization; 2018.

⁴ The International Federation of Gynecology and Obstetrics (FIGO) Statement: Health System Strengthening and Respectful Care; 2021.

⁵ Ministerstvo zdravotníctva SR: Starostlivosť o nízkorizikóvu rodičku počas pôrodu, 2021.

Stanovisko Košického samosprávneho kraja a nedostatočný dohľad nad cenníkmi

V odpovedi zo dňa 22.8.2024 na náš podnet na výkon dozoru uvádzate, že Košický samosprávny kraj nemá právomoc vykonávať abstraktné kontroly cenníkov u poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, a teda nemôže vyhovieť našej žiadosti.

V tejto súvislosti by sme chceli poukázať na tlačovú správu Verejného ochrancu práv z 9.7.2025⁶: „Poplatková fantázia“ v zdravotníctve nepodlieha na Slovensku účinnej právnej kontrole. Slovenskí pacienti sú bez reálnej ochrany, v ktorej sa uvádza:

„V cenníkoch poskytovateľov zdravotnej starostlivosti pozorujeme mnoho rôznych položiek, ktoré nemajú základ v platnej právnej úprave, sú nejednotné, ich obsah je nejasný alebo predstavujú úkon, ktorý má byť súčasťou iného zdravotného výkonu uhrádzaného z verejného zdravotného poistenia.“

Verejný ochranca práv zistil, že k vytváraniu rôznorodých poplatkov môže prispievať aj nedostatočný dohľad nad cenníkmi poskytovateľov zdravotnej starostlivosti. Poskytovatelia zdravotnej starostlivosti majú povinnosť cenník predkladať samosprávnemu kraju. Samosprávne kraje nepovažujú kontrolu ich obsahu a súladu s právnou úpravou za svoju úlohu. Za výnimku považujú tie prípady, keď sa na nich obráti sťažovateľ, od ktorého bol neoprávnený poplatok preukázateľne vybratý.

„Po preskúmaní súvisiacej právnej úpravy som vyjadril názor, že obsahom dohľadovej činnosti zverenej samosprávnemu kraju v oblasti zdravotnej starostlivosti, nemá byť len následná kontrola neoprávneného výberu poplatku, ale aj kontrola obsahu zverejneného cenníka poskytovateľa zdravotnej starostlivosti.“ upozorňuje verejný ochranca práv.

Verejný ochranca práv poukazuje na to, že finančné bariéry v podobe spoluúčasti alebo poplatkov vplývajú na využívanie potrebnej zdravotnej starostlivosti najmä u zraniteľných skupín, ako sú nízkoprijemné domácnosti, starší ľudia alebo chronicky chorí pacienti. Výber poplatkov aktuálne nepodlieha ochrannému limitu a teda nie je stanovený žiadny horný strop súm poplatkov.

Z vyššie uvedeného teda vyplýva, že Košický samosprávny kraj je orgánom dozoru v prípade vyberania poplatkov u poskytovateľov zdravotnej starostlivosti a má v tejto súvislosti právomoc na kontrolu zverejnených cenníkov.

Monitoring poplatkov 2025

Počas júla 2025 sme znova v Ženských kruhoch realizovali monitoring poplatkov za prítomnosť sprevádzajúcej osoby pri pôrode a služieb s tým spojených v nemocniciach na Slovensku. Informácie sme primárne získavali z webových stránok nemocníc a z cenníkov, ktoré sú nemocnice povinné zverejňovať. V prípade, že sa nám informácie o poplatkoch nepodarilo získať z webovej stránky, kontaktovali sme nemocnice telefonicky.

⁶ Kancelária Verejného ochrancu práv, Bratislava 9.7.2025, tlačová správa dostupná na: <https://vop.gov.sk/wp-content/uploads/2025/07/Tlacova-sprava-VOP-09-07.-2025.pdf>

V nemocniciach patriacich do pôsobnosti Košického samosprávneho kraja sme zistili nasledovné informácie:

Nemocnice Košický kraj	Výška poplatku za sprevádzajúcu osobu pri pôrode v EUR	Poznámka
Nemocnica AGEL Košice-Šaca	40	Nemocnica uvádza v cenníku poplatok za „Pomôcky v súvislosti so sprevádzajúcou osobou pri cisárskom reze“.
Nemocnica AGEL Krompachy s.r.o.	33	Zistené nezrovnalosti s informáciami v cenníku a na webovej stránke nemocnice: - v cenníku nie je uvedený žiadny poplatok, ktorý by súvisel s prítomnosťou sprevádzajúcej osoby pri pôrode - na webovej stránke nemocnice je uvedená informácia: „Možnosť otca pri pôrode“ – 33€, pričom nemocnica uvádza výnimku pre pacientky poisťovní Union a Dôvera, ktoré majú možnosť využiť prítomnosť otca pri pôrode bez poplatku.
Nemocnica s poliklinikou sv. Barbory Rožňava, a.s.	10/25	Nemocnica uvádza dva druhy poplatkov bez bližšej špecifikácie nákladov: - „Úhrada hotových nákladov sprevádzajúcej osoby pri pôrode ženy“ – 10€ - „Rozšírený balíček sprevádzajúcej osoby pri pôrode ženy“ - 25€
Univerzitná nemocnica L. Pasteura Košice	0	
Nemocnica s poliklinikou Trebišov, a.sk	10/25	Nemocnica uvádza dva druhy poplatkov bez bližšej špecifikácie nákladov: - „Úhrada hotových nákladov sprevádzajúcej osoby pri pôrode ženy“ – 10€ - „Rozšírený balíček sprevádzajúcej osoby pri pôrode ženy“ - 25€
Nemocnica s poliklinikou Štefana Kukuru Michalovce, a.s.	0	
Nemocnica s poliklinikou Spišská Nová Ves, a. s.	10/25	Nemocnica uvádza dva druhy poplatkov bez bližšej špecifikácie nákladov: - „Úhrada hotových nákladov sprevádzajúcej osoby pri pôrode ženy“ – 10€ - „Rozšírený balíček sprevádzajúcej osoby pri pôrode ženy“ - 25€
Nemocnica s poliklinikou n.o. Kráľovský Chlmec	0	

V prípade, že poskytovatelia nevyberajú priamo poplatok za samotnú prítomnosť sprevádzajúcej osoby, ale skrývajú ho pod „náklady“ spojené s prítomnosťou sprevádzajúcej osoby, máme za to, že úhradou týchto nákladov nemôžu podmieňovať prítomnosť sprevádzajúcej osoby. Čo sa týka ochranného oblečenia, predpokladáme, že zdravotnícke zariadenie prevádzkuje pracovňu alebo má na túto službu uzavretú zmluvu s externým dodávateľom a preto aj náklady na poskytnutie sterilného oblečenia (v prípade pôrodu cisárskym rezom) v realite nemôžu zodpovedať výške poplatku, ktorú si zdravotnícke zariadenie nárokuje. Máme, teda za to, že v prípade týchto poplatkov ide o neodôvodnené obohacovanie sa na úkor zdravia žien. To má zvlášť negatívny dopad pre ženy so sociálne znevýhodneného prostredia (viď naša argumentácia vyššie).

Opätovná žiadosť o prešetrenie

Na základe uvedených skutočností Vás znova žiadame o prešetrenie vyberania poplatkov za prítomnosť sprevádzajúcej osoby/osôb pri pôrode (prípadne aj iných poplatkov súvisiacich s prítomnosťou sprevádzajúcej osoby/osôb pri pôrode) v uvedených nemocniciach v zmysle zákona o kontrole v štátnej správe. V prípade zistenia nedostatkov Vás žiadame o podniknutie krokov potrebných pre zosúladenie konania nemocníc s príslušnými zákonmi, ako aj o vyvodenie zodpovednosti voči predmetným nemocniciam vo forme zákonných sankcií.

Ing. Zuzana Krišková, PhD.

Predsedníčka
Ženské kruhy

**Odpoved'
Kořického samosprávného kraja**

ÚRAD KOŠICKÉHO SAMOSPRÁVNEHO KRAJA

Námestie Maratónu mieru 1, 042 66 Košice

**Ženské kruhy
Rudolfa Jašíka 159/10
958 01 Partizánske**

Váš list číslo/zo dňa	Naše číslo	Vybavuje/linka	Košice
	09047/2025/ODDZ- 43829	JUDr. Miriam Mikulová 055/7268269	30.09.2025

Vec

Podnet na výkon dozoru - odpoveď

Košickému samosprávnemu kraju bol dňa 19.08.2025 doručený Váš podnet na výkon dozoru v zdravotníckych zariadeniach, ktoré vyberajú poplatok za prítomnosť sprevádzajúcej osoby pri pôrode.

Na úvod si dovoľujeme uviesť, ako v liste zo dňa 22.08.2024 pod ev. č. 03147/2024/ODDZ- 40972, že Košický samosprávny kraj nemá právomoc vykonávať abstraktné kontroly cenníkov u poskytovateľov zdravotnej starostlivosti.

Vo svojom podnete na výkon dozoru ste okrem iného uviedli, že Košický samosprávny kraj je orgánom dozoru v prípade vyberania poplatkov u poskytovateľov zdravotnej starostlivosti a má v tejto súvislosti právomoc na kontrolu zverejnených cenníkov.

Košický samosprávny kraj k tejto veci uvádza, že má taxatívnym spôsobom v zákone č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len ako zákon č. 578/2004 Z. z.) uvedené, ktoré povinnosti podľa § 79 ods. 1 zákona č. 578/2004 Z. z. má kompetenciu kontrolovať voči poskytovateľom zdravotnej starostlivosti, ktorým vydal povolenie na prevádzkovanie zdravotníckych zariadení.

Košický samosprávny kraj v súvislosti s cenníkom a poplatkami kontroluje najmä povinnosť poskytovateľa zdravotnej starostlivosti uvedenú v § 79 ods. 1 písm. g) a zo) zákona č. 578/2004 Z. z.. Okrem uvedeného Košický samosprávny kraj má v kompetencii kontrolovať aj povinnosť poskytovateľa zdravotnej starostlivosti podľa § 79 ods. 1 písm. ab) zákona č. 578/2004 Z. z., podľa ktorého je poskytovateľ zdravotnej starostlivosti pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti povinný dodržiavať osobitné predpisy o úhradách za poskytnutú zdravotnú starostlivosť. Osobitnými predpismi v tomto prípade je konkrétne § 44 zákona č. 577/2004 Z. z. o rozsahu zdravotnej starostlivosti

uhrádzanej na základe verejného zdravotného poistenia a o úhradách za služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti v znení neskorších predpisov.

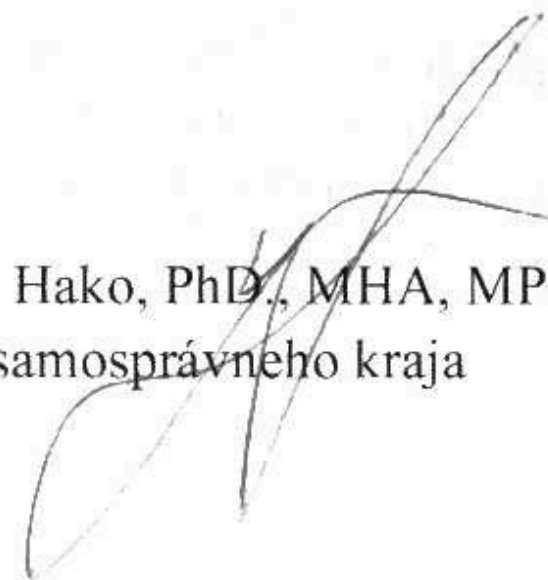
Uvedený právny predpis, ktorý upravuje rozsah zdravotnej starostlivosti uhrádzanej na základe verejného zdravotného poistenia a úhrady za služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti, ktorý je poskytovateľ zdravotnej starostlivosti povinný dodržiavať neupravuje žiadnym spôsobom poplatok za prítomnosť sprevádzajúcej osoby pri pôrode. Teda poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti pri jeho výbere neurčuje žiadne pravidlá, taktiež jeho výber ani nezakazuje. Preto, ak sa domnievate, že jeho výber je diskriminačný, je potrebné sa obrátiť na kompetentné orgány, ktoré výber uvedeného poplatku priamo v uvedenom právnom predpise explicitne zakážu.

Na záver si Vám opätovne dovoľujeme uviesť, že Košický samosprávny kraj má právomoc kontrolovať len konkrétne prípady porušenia povinnosti. Z uvedeného dôvodu je potrebné, aby podávateľ podal podnet, v ktorom uvedie konkrétne údaje o poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti, ktorý konal v rozpore s § 44 zákona č. 577/2004 Z. z., konkrétne údaje o pacientovi, ktorý tvrdí, že bol konaním poskytovateľa zdravotnej starostlivosti dotknutý na svojich právach. V prípade, ak podávateľom nebude pacient, okrem uvedeného je potrebné Košickému samosprávnemu kraju doručiť súhlas pacienta s poskytnutím osobných údajov vrátane citlivých údajov na účely vykonania kontroly alebo prípadné plnomocenstvo.

Na základe vyššie uvedeného Košický samosprávny kraj Vašej žiadosti o abstraktnú kontrolu cenníka poskytovateľov zdravotnej starostlivosti uvedených v podnete nemôže vyhovieť.

S pozdravom,

MUDr. Mgr. René Hako, PhD., MHA, MPH, MBA
lekár samosprávneho kraja

**Podnet na výkon dozoru
Nitriansky samosprávny kraj**

Úrad Nitrianskeho samosprávneho kraja
Rázusova 2A
949 01 Nitra

V Bratislave, dňa 19.8.2025

Vec: Podnet na výkon dozoru

V auguste 2024 sme Vás na základe siedmej časti zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov vyzvali na výkon dozoru v zdravotníckych zariadeniach patriacich do Vašej pôsobnosti vo veci vyberania poplatkov za prítomnosť sprevádzajúcej osoby/osôb pri pôrode.

V podnete na výkon dozoru sme Vás upozornili na skutočnosť, že zdravotnícke zariadenia vyberaním poplatkov za prítomnosť sprevádzajúcej osoby/osôb pri pôrode konajú protiprávne.

Právny rámec a povinnosť umožniť prítomnosť sprevádzajúcej osoby

V zmysle § 11 ods. (17) zákona č. 576/2004 Z.z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len zákon o zdravotnej starostlivosti) „[p]ri poskytovaní zdravotnej starostlivosti vsúvislosti s pôrodom má žena právo na prítomnosť ňou určenej sprevádzajúcej osoby. Žene sa umožní prítomnosť viacerých ňou určených sprevádzajúcich osôb, ak to dovoľujú podmienky zdravotníckeho zariadenia.“

Týmto ustanovením vzniká priama zákonná povinnosť pôrodnici umožniť prítomnosť sprevádzajúcej osoby rodiacej ženy. Vstup sprevádzajúcej osoby do pôrodnej sály sa v súlade so zákonom musí umožniť objektívne, nemôže byť podmienený požadovaním poplatku, povinným absolvovaním kurzu pre sprevádzajúce osoby, alebo inými povinnosťami, do ktorých by - obchádzajúc zákon - mohol byť skrytý akýkoľvek poplatok.

Dôvodová správa k zákonu č.331/2022 Z. z., ktorým sa dopĺňa zákon o zdravotnej starostlivosti znie: *“Právo na nepretržitú prítomnosť sprevádzajúcej osoby podľa výberu ženy-rodičky je súčasťou práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života a v žiadnom prípade by nemala byť vnímaná ako nadštandardná služba. Ak to kapacitné možnosti poskytovateľa zdravotnej starostlivosti dovoľujú, je vítaným ľudskoprávnym štandardom, poskytnúť žene-rodičke možnosť mať pri sebe viac ako jednu sprievodnú osobu za rešpektovania kapacitných možností zariadenia.”*

Prítomnosť sprevádzajúcej osoby pri pôrode sa v zmysle § 13 zákona o zdravotnej starostlivosti nepovažuje za službu súvisiacu s poskytovaním zdravotnej starostlivosti, a teda sa na ňu nevzťahuje štvrtá časť zákona č. 577/2004 Z. z. o rozsahu zdravotnej starostlivosti uhrádzanej na základe verejného zdravotného poistenia a o úhradách za služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti, ktorá upravuje úhradu za služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti.

Na tomto mieste by sme upriamili pozornosť na § 13 písm. d), zákona o zdravotnej starostlivosti v zmysle ktorého sa za službu súvisiacu s poskytovaním zdravotnej starostlivosti považuje pobyt sprievodcu osoby v ústavnej starostlivosti. Sprievodcu osoby v ústavnej starostlivosti však nemožno zamieňať so sprevádzajúcou osobou pri pôrode. Podľa § 15 ods. 1 zákona o zdravotnej starostlivosti „[s]prievodca osoby v ústavnej starostlivosti je osoba, ktorá bola prijatá do ústavnej starostlivosti spolu s osobou, ktorej sa poskytuje ústavná starostlivosť.“ Sprevádzajúca osoba pri pôrode však nie je prijatá do ústavnej starostlivosti spolu s rodiacou ženou. Jej prítomnosť je časovo limitovaná na poskytovanie zdravotnej starostlivosti v súvislosti s pôrodom, nie však na pobyt na oddelení šestonedelia (ten by už bol považovaný za službu súvisiacu s poskytovaním zdravotnej starostlivosti).

Poplatok za prítomnosť sprevádzajúcej osoby/osôb pri pôrode je diskriminačný voči ženám, ktorých finančná situácia neumožňuje tento poplatok uhradiť. Vyberanie poplatku tak predstavuje bariéru vo využití zákonného nároku na prítomnosť sprevádzajúcich osôb pri pôrode pri zachovaní práva na slobodnú voľbu poskytovateľa zdravotnej starostlivosti. Tento postup je teda v rozpore nielen so zákonom o zdravotnej starostlivosti, ale aj s antidiskriminačným zákonom¹, a v neposlednom rade s Ústavou SR a medzinárodnými dohovormi o ľudských právach, ktorými je Slovenská republika viazaná.

Navyše, prítomnosť sprevádzajúcej osoby (osôb) pri pôrode podľa vlastného výberu ženy má preukázateľne pozitívne dopady na zdravie žien a novorodencov. Zvyšuje šance na vaginálny pôrod, skracuje prvú dobu pôrodnú a predstavuje pre ženu psychickú a emočnú podporu v dôležitej a náročnej životnej situácii čím zvyšuje celkovú mieru spokojnosti rodiacej ženy s pôrodom. Prítomnosť sprevádzajúcej osoby môže tiež odbremeniť zdravotnícky personál a znížiť pravdepodobnosť, že budú nevyhnutné medicínske zásahy do pôrodu, ktoré si vyžadujú zručnosti zdravotníckeho personálu.²

Svetová zdravotnícka organizácia zahŕňa prítomnosť sprevádzajúcej osoby resp. sprevádzajúcich osôb podľa voľby ženy medzi podmienky pre bezpečný a pozitívny priebeh pôrodu.³ Medzinárodná federácia pre gynekológiu a pôrodníctvo vydala stanovisko, v ktorom uvádza, že rešpektujúca starostlivosť pri pôrode vyžaduje: „Uznať právo matky na nepretržitú podporu počas pôrodu, informovať ju o prínosoch takejto podpory a zaistiť, že takúto podporu dostane od zdravotníckeho personálu a sprevádzajúcich osôb podľa jej výberu.“⁴

Dôležitosť prítomnosti sprevádzajúcej osoby pri pôrode je uvedená aj v štandardnom postupe Ministerstva zdravotníctva SR: „Stres, strach, zúfalstvo potláčajú pôrodnú činnosť prostredníctvom vysokých hladín adrenalínu cez beta receptory v myometriu. Preto je pri

¹ Zákon č. 365/2004 Z.z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov

² World Health Organization (WHO): Companion of choice during labour and childbirth for improved quality of care. Geneva: World Health Organization; 2020..

³ World Health Organization (WHO) recommendations: intrapartum care for a positive childbirth experience. Geneva: World Health Organization; 2018.

⁴ The International Federation of Gynecology and Obstetrics (FIGO) Statement: Health System Strengthening and Respectful Care; 2021.

pôrode potrebná neustála kontinuálna podporná aktivita nielen personálu (pôrodné asistentky) ale aj sprevádzajúcich osôb. [...] Rodička má právo na prítomnosť sprevádzajúcej osoby počas celého priebehu pôrodu.“⁵

Za zmienku stoja aj rozhodnutia Ústavného súdu ČR - hoci ide o rozhodnutie z inej jurisdikcie, argumentačná línia súdu môže slúžiť ako inšpirácia a argumentácia súdu je plne použiteľná i na slovenskú realitu.

- **Nález Ústavného súdu ČR zo dňa 15. decembra 2011 sp. zn. I. ÚS 195/11**

Súd v tomto rozhodnutí kritizoval nemocnicu za vymáhanie regulačných poplatkov od pacienta v hmotnej núdzi. Ústavní sudcovia zdôraznili povinnosť dôkladne preverovať sociálnu situáciu pacienta pred vymáhaním poplatkov a etickú povinnosť zdravotníckych zariadení uprednostniť humánny prístup pred ekonomickými záujmami. Rozhodnutie ukazuje, že aj relatívne nízke poplatky môžu byť predmetom kritiky, ak ich vymáhanie odporuje princípom sociálnej spravodlivosti a ochrany zraniteľných skupín.

- **Nález Ústavného súdu ČR zo dňa 12. apríla 2016, sp. zn. IV. ÚS 3035/15**

Súd v tomto rozhodnutí spresnil podmienky uplatňovania poplatkov v zdravotníckych zariadeniach. Prítomnosť pri pôrode (t. j. sprievod rodičky) nemožno podmieňovať úhradou bežných prevádzkových nákladov zdravotníckeho zariadenia, ako sú jednorazové oblečenie, dezinfekčné prostriedky alebo návleky na obuv. Nemocnice môžu účtovať len za skutočne nadštandardné služby, napríklad občerstvenie či predpôrodnú inštruktáž, nie však za základné prevádzkové náklady alebo dokonca za bežné výdavky (osvetlenie, voda, kúrenie). Akákoľvek prípustná platba musí byť primeraná a nesmie slúžiť na tvorbu zisku. Výška poplatku nesmie odrádzať od účasti pri pôrode a nemá suplovať príjmy zo systému verejného zdravotného poistenia.

Reakcia Nitrianskeho samosprávneho kraja na podnet

V odpovedi zo dňa 8.10.2024 uvádzate, že ste uskutočnili prešetrenie vyberania poplatkov za prítomnosť sprevádzajúcej osoby pri pôrode a zároveň opisujete zistené skutočnosti pri výkone dohľadu v jednotlivých pôrodniciach. Ďalej uvádzate, že náš podnet považujete za opodstatnený, a tým, že nemocnice sporné poplatky odstránili, neprijmete žiadne ďalšie opatrenia na odstránenie nedostatkov a nebudete voči predmetným nemocniciam vyvodzovať zodpovednosť vo forme sankcií.

Na tomto mieste by sme radi uviedli, že oceňujeme váš rýchly prístup k prešetreniu vyberania poplatkov za prítomnosť sprevádzajúcej osoby pri pôrode. Vaša intervencia pomohla odstrániť protiprávne konanie zo strany pôrodníc, čím sa zvýšila miera dodržiavania práv žien pri pôrode.

⁵ Ministerstvo zdravotníctva SR: Starostlivosť o nízkorizikóvu rodičku počas pôrodu, 2021.

Monitoring poplatkov 2025

Počas júla 2025 sme znova v Ženských kruhoch realizovali monitoring poplatkov za prítomnosť sprevádzajúcej osoby pri pôrode a služieb s tým spojených v nemocniciach na Slovensku. Informácie sme primárne získavali z webových stránok nemocníc a z cenníkov, ktoré sú nemocnice povinné zverejňovať. V prípade, že sa nám informácie o poplatkoch nepodarilo získať z webovej stránky, kontaktovali sme nemocnice telefonicky.

V nemocniciach patriacich do pôsobnosti Nitrianskeho samosprávneho kraja sme zistili nasledovné informácie:

Nemocnice Nitriansky kraj	Výška poplatku za sprevádzajúcu osobu pri pôrode v EUR	Poznámka
Nemocnica AGEL Komárno s.r.o.	0	
Nemocnica AGEL Levice s.r.o.	10	Nemocnica uvádza v cenníku poplatok za „Ochranné pomôcky blízkej osoby účastnej pri pôrode“.
Fakultná nemocnica Nitra	0	
Svet zdravia Nemocnica Topoľčany, a.s.	0	
Fakultná nemocnica s poliklinikou Nové Zámky	0	

Na základe uvedených skutočností konštatujeme, že Nemocnica AGEL Levice s.r.o. na základe aktuálneho cenníka vyberá poplatok 10€ za „Ochranné pomôcky blízkej osoby účastnej pri pôrode“, pričom samotná účasť blízkej osoby pri pôrode je bezplatná.

V tejto súvislosti chceme zdôrazniť argumentáciu Ústavného súdu ČR (celé znenie vyššie), podľa ktorého: „Prítomnosť pri pôrode (t. j. sprievod rodičky) nemožno podmieňovať úhradou bežných prevádzkových nákladov zdravotníckeho zariadenia, ako sú jednorazové oblečenie, dezinfekčné prostriedky alebo návleky na obuv.“

V prípade nákladov na ochranné oblečenie, predpokladáme, že zdravotnícke zariadenie prevádzkuje pracovňu alebo má na túto službu uzavretú zmluvu s externým dodávateľom a preto aj náklady na poskytnutie sterilného oblečenia (v prípade pôrodu cisárskym rezom) v realite nemôžu zodpovedať výške poplatku, ktorú si zdravotnícke zariadenie nárokuje. Máme, teda za to, že v prípade týchto poplatkov ide o neodôvodnené obohacovanie sa na úkor zdravia žien. To má zvlášť negatívny dopad pre ženy so sociálne znevýhodneného prostredia (viď naša argumentácia vyššie).

Opätovná žiadosť o prešetrenie

Na základe uvedených skutočností Vás znova žiadame o prešetrenie vyberania poplatkov za prítomnosť sprevádzajúcej osoby/osôb pri pôrode (prípadne aj iných poplatkov súvisiacich s prítomnosťou sprevádzajúcej osoby/osôb pri pôrode) v uvedenom zdravotníckom zariadení v zmysle zákona o kontrole v štátnej správe. V prípade zistenia nedostatkov Vás žiadame o podniknutie krokov potrebných pre zosúladenie konania nemocnice s príslušnými zákonmi, ako aj o vyvodenie zodpovednosti voči predmetnej nemocnici vo forme zákonných sankcií.

Ing. Zuzana Krišková, PhD.

Predsedníčka

Ženské kruhy

**Odpoved'
Nitrianskeho samosprávneho kraja**

Úrad Nitrianskeho samosprávneho kraja

Odbor zdravotníctva
Rázusova 2A, 949 01 NITRA

Ženské kruhy
Rudolfa Jašíka 159/10
958 01 Partizánske

Váš list číslo/zo dňa
19.08.2025

Naše číslo
CS 10401/2025
CZ 39552/2025

Vybavuje
Bc. Z. Svoradová

V Nitre dňa
26.09.2025

Vec :

Oznámenie o výsledku prešetrenia podnetu

Úrad Nitrianskeho samosprávneho kraja, odbor zdravotníctva, na základe výsledku prešetrenia Vášho podnetu zo dňa 19.08.2025 na výkon dozoru u poskytovateľa Nemocnica AGEL Levice s.r.o., Ul. SNP 2103/19, 934 01 Levice, zameraného na prešetrenie vyberania poplatkov za prítomnosť sprevádzajúcej osoby pri pôrode, **Vám oznamuje nasledovné:**

Samosprávny kraj po posúdení obsahu vyhodnotil a vybavil Vaše podanie výkonom dozoru podľa osobitného predpisu **ako podnet.**

Skutočnosti zistené pri výkone dohľadu:

Nemocnica AGEL Levice s.r.o., v zastúpení riaditeľom MUDr. Jánom Belanským, MPH - svojim písomným vyjadrením zo dňa 22.09.2025 k prešetrovaniu uviedla, že položka „**Ochranné pomôcky blízkej osoby účastnej pri pôrode**“ bola v cenníku výkonov a služieb hrazených klientmi nemocnice AGEL Levice s.r.o. uvedená z dôvodu zneužívania práva účasti blízkych osôb pri pôrode zo strany pacientov. **Radi by však zdôraznili, že poplatok za Ochranné pomôcky pre blízku osobu zúčastnenú pri pôrode nevyberajú a ani ho v minulosti nevyberali.**

Dovoľujú si však uviesť, že aj napriek vyššie uvedenému, majú za to, že predmetná položka za „Ochranné pomôcky blízkej osoby účastnej pri pôrode“, nie je podľa ich názoru v rozpore so zákonom. Ochranné pomôcky pre sprevádzajúce osoby nie sú totiž súčasťou úhrad zo všeobecného zdravotného poistenia a tým poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti vznikajú zvýšené náklady.

Podľa ustanovenia § 11 ods. 17 zákona číslo 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon číslo 576/2004 Z. z.“), pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti v súvislosti s pôrodom má žena právo na prítomnosť ňou určenej sprevádzajúcej osoby. Žene sa umožní prítomnosť viacerých ňou určených sprevádzajúcich osôb, ak to dovoľujú podmienky zdravotníckeho zariadenia. Prítomnosť osôb podľa prvej a druhej vety môže byť ošetrovujúcim lekárom v nevyhnutnej miere a na nevyhnutný čas obmedzená, ak by bola nezlučiteľná s povahou poskytovaného zdravotného výkonu. Ženou určená osoba podľa prvej a druhej vety nemôže byť osoba, ktorá je vo väzbe, vo výkone trestu odňatia slobody alebo vo výkone detencie.

Podľa ustanovenia § 79 ods. 1 písm. ab) zákona číslo 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon číslo 578/2004 Z. z.“), poskytovateľ, ktorý je držiteľom povolenia alebo držiteľom licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe, je povinný, ak v odseku 3 nie je ustanovené inak, pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti dodržiavať osobitné predpisy o úhradách za poskytnutú zdravotnú starostlivosť.

Vykonaným dozorom bolo z vyjadrenia riaditeľa Nemocnica AGEL Levice s.r.o. zistené, že **poplatok za „Ochranné pomôcky pre blízku osobu zúčastnenú pri pôrode“ nevyberajú a ani ho v minulosti nevyberali**. Podľa uvedenia táto položka bola v cenníku výkonov a služieb hradených klientmi nemocnice AGEL Levice s.r.o. uvedená len z dôvodu zneužívania práva účasti blízkych osôb pri pôrode zo strany pacientov.

Z cenníka výkonov gynekologicko-pôrodníckej ambulancie Nemocnice AGEL Levice s.r.o. bolo nami zistené, že Nemocnica AGEL Levice s.r.o., poplatok za prítomnosť sprevádzajúcej osoby pri pôrode z cenníka gynekologicko-pôrodníckej ambulancie vyradila a poplatok uvedený ako „Ochranné pomôcky blízkej osoby účastnej pri pôrode“ **zaviedla od 1.02.2025**.

Nitriansky samosprávny kraj na základe vyjadrenia poskytovateľa, ale aj na základe skutočnosti, že žiadnu sťažnosť ani podnet pacientky alebo sprevádzajúcej osoby pri pôrode v súvislosti s požadovaním takéhoto poplatku doteraz neobdržal, konštatuje, že porušenie ustanovenia § 79 ods. 1 písm. ab) zákona číslo 578/2004 Z. z. poskytovateľom Nemocnica AGEL Levice s.r.o., **nie je možné konštatovať**.

Samosprávny kraj poskytovateľom zdravotnej starostlivosti cenníky výkonov a služieb neschvaľuje, ale kontroluje ich v rámci výkonu dozoru. Na základe výsledku prešetrovania Vášho podnetu však bude poskytovateľovi **Nemocnica AGEL Levice s.r.o. doporučené**, aby na základe Vašej argumentácie a Nálezu ústavného súdu ČR v znení, že prítomnosť pri pôrode (t. j. sprievod rodičky) nemožno podmieňovať úhradou bežných prevádzkových nákladov zdravotníckeho zariadenia, ako sú jednorazové oblečenie, dezinfekčné prostriedky alebo návleky na obuv), aby tento poplatok zo svojho cenníka vyradil.

Na vedomie:

Nemocnica AGEL Levice s.r.o.

prof. MUDr. Bruno Rudinský, CSc.
lekár Nitrianskeho samosprávneho kraja

**Podnet na výkon dozoru
Prešovský samosprávny kraj**

Úrad Prešovského samosprávneho kraja
Námestie mieru 2
080 01 Prešov

V Bratislave, dňa 19.8.2025

Vec: Podnet na výkon dozoru

V auguste 2024 sme Vás na základe siedmej časti zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov vyzvali na výkon dozoru v zdravotníckych zariadeniach patriacich do Vašej pôsobnosti vo veci vyberania poplatkov za prítomnosť sprevádzajúcej osoby/osôb pri pôrode.

V podnete na výkon dozoru sme Vás upozornili na skutočnosť, že zdravotnícke zariadenia vyberaním poplatkov za prítomnosť sprevádzajúcej osoby/osôb pri pôrode konajú protiprávne.

Právny rámec a povinnosť umožniť prítomnosť sprevádzajúcej osoby

V zmysle § 11 ods. (17) zákona č. 576/2004 Z.z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len zákon o zdravotnej starostlivosti) „[p]ri poskytovaní zdravotnej starostlivosti v súvislosti s pôrodom má žena právo na prítomnosť ňou určenej sprevádzajúcej osoby. Žene sa umožní prítomnosť viacerých ňou určených sprevádzajúcich osôb, ak to dovoľujú podmienky zdravotníckeho zariadenia.“

Týmto ustanovením vzniká priama zákonná povinnosť pôrodnici umožniť prítomnosť sprevádzajúcej osoby rodiacej ženy. Vstup sprevádzajúcej osoby do pôrodnej sály sa v súlade so zákonom musí umožniť objektívne, nemôže byť podmienený požadovaním poplatku, povinným absolvovaním kurzu pre sprevádzajúce osoby, alebo inými povinnosťami, do ktorých by - obchádzajúc zákon - mohol byť skrytý akýkoľvek poplatok.

Dôvodová správa k zákonu č.331/2022 Z. z., ktorým sa dopĺňa zákon o zdravotnej starostlivosti znie: *“Právo na nepretržitú prítomnosť sprevádzajúcej osoby podľa výberu ženy-rodčky je súčasťou práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života a v žiadnom prípade by nemala byť vnímaná ako nadštandardná služba. Ak to kapacitné možnosti poskytovateľa zdravotnej starostlivosti dovoľujú, je vítaným ľudskoprávnym štandardom, poskytnúť žene-rodčke možnosť mať pri sebe viac ako jednu sprievodnú osobu za rešpektovania kapacitných možností zariadenia.”*

Prítomnosť sprevádzajúcej osoby pri pôrode sa v zmysle § 13 zákona o zdravotnej starostlivosti nepovažuje za službu súvisiacu s poskytovaním zdravotnej starostlivosti, a teda sa na ňu nevzťahuje štvrtá časť zákona č. 577/2004 Z. z. o rozsahu zdravotnej starostlivosti uhrádzanej na základe verejného zdravotného poistenia a o úhradách za služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti, ktorá upravuje úhradu za služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti.

Na tomto mieste by sme upriamili pozornosť na § 13 písm. d), zákona o zdravotnej starostlivosti v zmysle ktorého sa za službu súvisiacu s poskytovaním zdravotnej starostlivosti považuje pobyt sprievodcu osoby v ústavnej starostlivosti. Sprievodcu osoby v ústavnej starostlivosti však nemožno zamieňať so sprevádzajúcou osobou pri pôrode. Podľa § 15 ods. 1 zákona o zdravotnej starostlivosti „[s]prievodca osoby v ústavnej starostlivosti je osoba, ktorá bola prijatá do ústavnej starostlivosti spolu s osobou, ktorej sa poskytuje ústavná starostlivosť.“ Sprevádzajúca osoba pri pôrode však nie je prijatá do ústavnej starostlivosti spolu s rodiacou ženou. Jej prítomnosť je časovo limitovaná na poskytovanie zdravotnej starostlivosti v súvislosti s pôrodom, nie však na pobyt na oddelení šestonedelia (ten by už bol považovaný za službu súvisiacu s poskytovaním zdravotnej starostlivosti).

Poplatok za prítomnosť sprevádzajúcej osoby/osôb pri pôrode je diskriminačný voči ženám, ktorých finančná situácia neumožňuje tento poplatok uhradiť. Vyberanie poplatku tak predstavuje bariéru vo využití zákonného nároku na prítomnosť sprevádzajúcich osôb pri pôrode pri zachovaní práva na slobodnú voľbu poskytovateľa zdravotnej starostlivosti. Tento postup je teda v rozpore nielen so zákonom o zdravotnej starostlivosti, ale aj s antidiskriminačným zákonom¹, a v neposlednom rade s Ústavou SR a medzinárodnými dohovormi o ľudských právach, ktorými je Slovenská republika viazaná.

Navyše, prítomnosť sprevádzajúcej osoby (osôb) pri pôrode podľa vlastného výberu ženy má preukázateľne pozitívne dopady na zdravie žien a novorodencov. Zvyšuje šance na vaginálny pôrod, skracuje prvú dobu pôrodnú a predstavuje pre ženu psychickú a emočnú podporu v dôležitej a náročnej životnej situácii čím zvyšuje celkovú mieru spokojnosti rodiacej ženy s pôrodom. Prítomnosť sprevádzajúcej osoby môže tiež odbremeniť zdravotnícky personál a znížiť pravdepodobnosť, že budú nevyhnutné medicínske zásahy do pôrodu, ktoré si vyžadujú zručnosti zdravotníckeho personálu.²

Svetová zdravotnícka organizácia zahŕňa prítomnosť sprevádzajúcej osoby resp. sprevádzajúcich osôb podľa voľby ženy medzi podmienky pre bezpečný a pozitívny priebeh pôrodu.³ Medzinárodná federácia pre gynekológiu a pôrodníctvo vydala stanovisko, v ktorom uvádza, že rešpektujúca starostlivosť pri pôrode vyžaduje: „Uznanie práva matky na nepretržitú podporu počas pôrodu, informovať ju o prínosoch takejto podpory a zaistiť, že takúto podporu dostane od zdravotníckeho personálu a sprevádzajúcich osôb podľa jej výberu.“⁴

¹ Zákon č. 365/2004 Z.z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov

² World Health Organization (WHO): Companion of choice during labour and childbirth for improved quality of care. Geneva: World Health Organization; 2020..

³ World Health Organization (WHO) recommendations: intrapartum care for a positive childbirth experience. Geneva: World Health Organization; 2018.

⁴ The International Federation of Gynecology and Obstetrics (FIGO) Statement: Health System Strengthening and Respectful Care; 2021.

Dôležitosť prítomnosti sprevádzajúcej osoby pri pôrode je uvedená aj v štandardnom postupe Ministerstva zdravotníctva SR: „*Stres, strach, zúfalstvo potláčajú pôrodnú činnosť prostredníctvom vysokých hladín adrenalínu cez beta receptory v myometriu. Preto je pri pôrode potrebná neustála kontinuálna podporná aktivita nielen personálu (pôrodné asistentky) ale aj sprevádzajúcich osôb. [...] Rodička má právo na prítomnosť sprevádzajúcej osoby počas celého priebehu pôrodu.*“⁵

Za zmienku stoja aj rozhodnutia Ústavného súdu ČR - hoci ide o rozhodnutie z inej jurisdikcie, argumentačná línia súdu môže slúžiť ako inšpirácia a argumentácia súdu je plne použiteľná i na slovenskú realitu.

- **Nález Ústavného súdu ČR zo dňa 15. decembra 2011 sp. zn. I. ÚS 195/11**

Súd v tomto rozhodnutí kritizoval nemocnicu za vymáhanie regulačných poplatkov od pacienta v hmotnej núdzi. Ústavní sudcovia zdôraznili povinnosť dôkladne preverovať sociálnu situáciu pacienta pred vymáhaním poplatkov a etickú povinnosť zdravotníckych zariadení uprednostniť humánny prístup pred ekonomickými záujmami. Rozhodnutie ukazuje, že aj relatívne nízke poplatky môžu byť predmetom kritiky, ak ich vymáhanie odporuje princípom sociálnej spravodlivosti a ochrany zraniteľných skupín.

- **Nález Ústavného súdu ČR zo dňa 12. apríla 2016, sp. zn. IV. ÚS 3035/15**

Súd v tomto rozhodnutí spresnil podmienky uplatňovania poplatkov v zdravotníckych zariadeniach. Prítomnosť pri pôrode (t. j. sprievod rodičky) nemožno podmieňovať úhradou bežných prevádzkových nákladov zdravotníckeho zariadenia, ako sú jednorazové oblečenie, dezinfekčné prostriedky alebo návleky na obuv. Nemocnice môžu účtovať len za skutočne nadštandardné služby, napríklad občerstvenie či predpôrodnú inštruktaž, nie však za základné prevádzkové náklady alebo dokonca za bežné výdavky (osvetlenie, voda, kúrenie). Akákoľvek prípustná platba musí byť primeraná a nesmie slúžiť na tvorbu zisku. Výška poplatku nesmie odrádzať od účasti pri pôrode a nemá suplovať príjmy zo systému verejného zdravotného poistenia.

Reakcia Zdravotníckeho odboru Ú PSK na podnet

V odpovedi zo dňa 16.9.2024 na náš podnet na výkon dozoru uvádzate, že Zdravotnícky odbor Ú PSK doposiaľ neevidoval podnet v súvislosti s výberom poplatku za prítomnosť sprevádzajúcej osoby pri pôrode, teda nezistil, aby v konkrétnom prípade došlo k porušeniu povinnosti poskytovateľa a k nezákonnému výberu poplatku.

⁵ Ministerstvo zdravotníctva SR: Starostlivosť o nízkorizikóvu rodičku počas pôrodu, 2021.

V tejto súvislosti chceme zdôrazniť, že skutočnosť, že Zdravotnícky odbor Ú PSK doposiaľ nezistil konkrétny prípad porušenia povinností poskytovateľa a nezákonného výberu poplatku, neznamená, že takýto postup nie je v rozpore so zákonom. Zdravotnícke zariadenia vo vašej pôsobnosti pri zavádzaní a vyberaní poplatkov za prítomnosť sprevádzajúcej osoby/osôb pri pôrode konajú protiprávne, a to bez ohľadu na to, či v tejto veci evidujete podnet.

Ďalej uvádzate, že za účelom prešetrenia podnetu ste si vyžiadali stanovisko dotknutých poskytovateľov, ktorých ste upozornili na dodržiavanie zákonných povinností vyplývajúcich z §79 zákona o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti a úpravu cenníka, resp. odstránenie uvedeného poplatku a zaslanie aktuálneho cenníka zdravotných výkonov a služieb. Poskytovatelia na základe upozornenia prijali opatrenia spočívajúce v úprave svojich cenníkov, resp. odstránení poplatku, čím sa zaviazali uvedený poplatok za prítomnosť pri pôrode od sprevádzajúcich osôb nevyberať.

Zároveň by sme chceli poukázať na tlačovú správu Verejného ochrancu práv z 9.7.2025⁶: „Poplatková fantázia“ v zdravotníctve nepodlieha na Slovensku účinnej právnej kontrole. Slovenskí pacienti sú bez reálnej ochrany, v ktorej sa uvádza:

„V cenníkoch poskytovateľov zdravotnej starostlivosti pozorujeme mnoho rôznych položiek, ktoré nemajú základ v platnej právnej úprave, sú nejednotné, ich obsah je nejasný alebo predstavujú úkon, ktorý má byť súčasťou iného zdravotného výkonu uhrádzaného z verejného zdravotného poistenia.“

Verejný ochranca práv zistil, že k vytváraniu rôznorodých poplatkov môže prispievať aj nedostatočný dohľad nad cenníkmi poskytovateľov zdravotnej starostlivosti. Poskytovatelia zdravotnej starostlivosti majú povinnosť cenník predkladať samosprávnemu kraju. Samosprávne kraje nepovažujú kontrolu ich obsahu a súladu s právnou úpravou za svoju úlohu. Za výnimku považujú tie prípady, keď sa na nich obráti sťažovateľ, od ktorého bol neoprávnený poplatok preukázateľne vybratý.

„Po preskúmaní súvisiacej právnej úpravy som vyjadril názor, že obsahom dohľadovej činnosti zverenej samosprávnemu kraju v oblasti zdravotnej starostlivosti, nemá byť len následná kontrola neoprávneného výberu poplatku, ale aj kontrola obsahu zverejneného cenníka poskytovateľa zdravotnej starostlivosti.“ upozorňuje verejný ochranca práv.

Verejný ochranca práv poukazuje na to, že finančné bariéry v podobe spoluúčasti alebo poplatkov vplývajú na využívanie potrebnej zdravotnej starostlivosti najmä u zraniteľných skupín, ako sú nízkopříjmové domácnosti, starší ľudia alebo chronicky chorí pacienti. Výber poplatkov aktuálne nepodlieha ochrannému limitu a teda nie je stanovený žiadny horný strop súm poplatkov.

Monitoring poplatkov 2025

Počas júla 2025 sme znova v Ženských kruhoch realizovali monitoring poplatkov za prítomnosť sprevádzajúcej osoby pri pôrode a služieb s tým spojených v nemocniciach na Slovensku. Informácie sme primárne získavali z webových stránok nemocníc a z cenníkov, ktoré sú nemocnice povinné zverejňovať. V prípade, že sa nám informácie o poplatkoch nepodarilo získať z webovej stránky, kontaktovali sme nemocnice telefonicky.

⁶ Kancelária Verejného ochrancu práv, Bratislava 9.7.2025, tlačová správa dostupná na: <https://vop.gov.sk/wp-content/uploads/2025/07/Tlacova-sprava-VOP-09.-07.-2025.pdf>

V nemocniciach patriacich do pôsobnosti Prešovského samosprávneho kraja sme zistili nasledovné informácie:

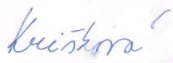
Nemocnice Prešovský kraj	Výška poplatku za sprevádzajúcu osobu pri pôrode v EUR	Poznámka
Vranovská nemocnica, a.s.	25	Nemocnica uvádza v cenníku poplatok „Účasť otca alebo 1 blízkej osoby pri pôrode“.
Nemocnica Poprad, a.s.	0	
Nemocnica A. Leňa Humenné, a.s.	0	
NsP sv. Jakuba, n.o., Bardejov	30	Nemocnica uvádza dva druhy poplatkov: - „Prítomnosť blízkej osoby pri pôrode (poplatok zahŕňa: kávu, čaj, minerálku a sterilné oblečenie pre blízku osobu)- 30€ - „Prítomnosť otca pri cisárskom reze“ - 30€
Ľubovnianska nemocnica, n.o.	25 (20)	Zistené nezrovnalosti s informáciami v cenníku a na webovej stránke nemocnice: - „Poplatok za ochranné oblečenie cudzích osôb pre zaistenie hygienicko-epidemiologického režimu pôrodných a operačných sál (za každú osobu)” - 25€ - na webovej stránke v časti „Nadštandardné služby” je uvedená „Možnosť prítomnosti blízkej osoby pri pôrode”, poplatok - 20€
Nemocnica Snina, s.r.o.	20	Zistené nezrovnalosti s informáciami v cenníku a na webovej stránke nemocnice: - v cenníku je uvedený „Poplatok za prítomnosť sprevádzajúcej osoby na sále po pôrode* (poplatok zahŕňa: kávu, čaj, minerálku a sterilné oblečenie pre sprevádzajúcu blízku osobu)”- 20€ *Zvýraznenie Ženské kruhy - na webovej stránke v časti „Otec pri pôrode“ je uvedené „Cena za prítomnosť sprevádzajúcej osoby“ - 20€
Nemocnica Dr. Vojtecha Alexandra v Kežmarku n. o.	10	Nemocnica uvádza v cenníku bez bližších podrobností poplatok „Náklady spojené s prítomnosťou sprevádzajúcej osoby pri pôrode“.
Fakultná nemocnica s poliklinikou J. A. Reimana Prešov I. GPO	0	

Na základe uvedených skutočností konštatujeme, že poskytovatelia zdravotnej starostlivosti, napriek upozorneniam na povinnosť dodržiavať platné právne predpisy a výzvam na úpravu cenníka s cieľom odstrániť poplatok za prítomnosť sprevádzajúcej osoby/osôb pri pôrode, naďalej pokračujú v protiprávnom konaní a uvedený poplatok nezrušili.

V prípade, že poskytovatelia nevyberajú priamo poplatok za samotnú prítomnosť sprevádzajúcej osoby, ale skrývajú ho pod „náklady“ spojené s prítomnosťou sprevádzajúcej osoby, máme za to, že úhradou týchto nákladov nemôžu podmieňovať prítomnosť sprevádzajúcej osoby. Ak poskytujú skutočne nadštandardné služby (napríklad občerstvenie), je nevyhnutné, aby ich bolo možné so strany sprevádzajúcej osoby odmietnuť a súčasne by mali byť v primeranej výške, ktorá zodpovedá skutočným nákladom. Úlohou zdravotníckeho zariadenia nie je poskytovať reštauračné služby a náklady na kávu alebo čaj, ktorý poskytnú sprevádzajúcej osobe nemôžu dosahovať viac než desiatky centov. Čo sa týka ochranného oblečenia, predpokladáme, že zdravotnícke zariadenie prevádzkuje pracovňu alebo má na túto službu uzavretú zmluvu s externým dodávateľom a preto aj náklady na poskytnutie sterilného oblečenia (v prípade pôrodu cisárskym rezom) v realite nemôžu zodpovedať výške poplatku, ktorú si zdravotnícke zariadenie nárokuje. Máme, teda za to, že v prípade týchto poplatkov ide o neodôvodnené obohacovanie sa na úkor zdravia žien. To má zvlášť negatívny dopad pre ženy so sociálne znevýhodneného prostredia (viď naša argumentácia vyššie).

Opätovná žiadosť o prešetrenie

Na základe uvedených skutočností Vás znova žiadame o prešetrenie vyberania poplatkov za prítomnosť sprevádzajúcej osoby/osôb pri pôrode (prípadne aj iných poplatkov súvisiacich s prítomnosťou sprevádzajúcej osoby/osôb pri pôrode) v uvedených nemocniciach v zmysle zákona o kontrole v štátnej správe. V prípade zistenia nedostatkov Vás žiadame o podniknutie krokov potrebných pre zosúladenie konania nemocníc s príslušnými zákonmi, ako aj o vyvodenie zodpovednosti voči predmetným nemocniciam vo forme zákonných sankcií.

Ing. Zuzana Krišková, PhD.

Predsedníčka

Ženské kruhy

Odpoved'
Prešovského samosprávneho kraja

Prešovský samosprávny kraj

Odbor zdravotníctva

Námestie mieru 5043 2

080 01 Prešov

Ženské kruhy
Rudolfa Jašíka 159 10
958 01 Partizánske
Slovenská republika

Váš list číslo/zo dňa

Naše číslo

Vybavuje/linka

Prešov

07501/2025/OZ-2

Migová/0517081640

16. 10. 2025

Vec

Podnet na výkon dozoru - odpoveď

Prešovskému samosprávnemu kraju, odboru zdravotníctva Úradu Prešovského samosprávneho kraja (ďalej len „odbor zdravotníctva Ú PSK“) bol doručený Váš opakovaný podnet vo veci vyberania poplatkov za prítomnosť sprevádzajúcej osoby pri pôrode v zdravotníckych zariadeniach v pôsobnosti Prešovského samosprávneho kraja.

Touto problematikou sa odbor zdravotníctva Ú PSK zaoberal už v roku 2024 na základe Vášho predchádzajúceho podnetu. V rámci jeho prešetrenia boli všetci dotknutí poskytovatelia ústavnej zdravotnej starostlivosti upozornení na dodržiavanie zákonných povinností vyplývajúcich z § 79 zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti“), pričom boli vyzvaní na úpravu cenníkov, resp. odstránenie uvedeného poplatku. Poskytovatelia následne prijali opatrenia spočívajúce v úprave cenníkov a deklarovali, že uvedený poplatok nevyberajú.

Samosprávny kraj ako orgán vykonávajúci prenesený výkon štátnej správy na úseku zdravotníctva vykonáva dozor nad poskytovaním zdravotnej starostlivosti v rozsahu ustanovenom zákonom o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti.

Od ukončenia výkonu dozoru v roku 2024 nebol odboru zdravotníctva Ú PSK doručený žiaden konkrétny podnet od fyzickej osoby, ktorý by poukazoval na reálny výber poplatku za prítomnosť sprevádzajúcej osoby pri pôrode alebo iné porušenie práv pacientky v tejto súvislosti.

Predložený podnet obsahuje všeobecné informácie a zistenia, bez uvedenia konkrétnych prípadov, dôkazov o zaplatení poplatku alebo identifikácie pacientky, v súvislosti s ktorou by k takému konaniu došlo. Z uvedeného dôvodu nie je možné preukázať, že konkrétny poskytovateľ zdravotnej starostlivosti konal v rozpore so zákonom.

Zároveň je potrebné uviesť, že podľa názoru odboru zdravotníctva Ú PSK samotná existencia položky v cenníku sama osebe nepredstavuje protiprávne konanie, ak nie je preukázané, že uvedený poplatok bol reálne od pacientky vybraný bez právneho dôvodu. Bez konkrétneho podkladu nie je daný dôvod na začatie správneho konania o uloženie sankcie voči poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti.

V prípade, že máte k dispozícii konkrétnu informáciu o prípade, v ktorom bol poplatok za prítomnosť sprevádzajúcej osoby pri pôrode reálne vybraný, prosíme Vás, aby ste nás o tom informovali a predložili dostupné podklady. Takéto informácie nám umožnia vecne konať a situáciu riadne prešetriť.

V tejto súvislosti považujeme za dôležité zdôrazniť, že Prešovský samosprávny kraj tieto poplatky neschvaľuje. Poskytovatelia zdravotnej starostlivosti sú povinní predložiť svoj cenník samosprávnemu kraju výlučne na účely evidencie, nie na jeho schválenie. Samosprávny kraj neurčuje výšku poplatkov. Zodpovednosť za súlad cenníka s platnou legislatívou nesie výhradne poskytovateľ, ktorý nesmie vyberať poplatky za výkony hrazené z verejného zdravotného poistenia. Regulácia výšky poplatkov a určenie, za ktoré výkony ich možno vyberať, nie je v kompetencii samosprávnych krajov, ale spadá výlučne do pôsobnosti Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky, ktoré prostredníctvom legislatívy určuje rámce výkonu zdravotnej starostlivosti vrátane pravidiel pre výber poplatkov.

Mgr. Zuzana Sabolová, MPH
vedúca odboru

Informatívna poznámka - tento dokument bol vytvorený elektronicky

Telefón

E-mail

Internet

IČO
37870475

Podnet na výkon dozoru Trnavský samosprávny kraj

Trnavský samosprávny kraj
P.O.Box 128
Starohájska 10
917 01 Trnava

V Bratislave, dňa 19.8.2025

Vec: Podnet na výkon dozoru

V auguste 2024 sme Vás na základe siedmej časti zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov vyzvali na výkon dozoru v zdravotníckych zariadeniach patriacich do Vašej pôsobnosti vo veci vyberania poplatkov za prítomnosť sprevádzajúcej osoby/osôb pri pôrode.

V podnete na výkon dozoru sme Vás upozornili na skutočnosť, že zdravotnícke zariadenia vyberaním poplatkov za prítomnosť sprevádzajúcej osoby/osôb pri pôrode konajú protiprávne.

Právny rámec a povinnosť umožniť prítomnosť sprevádzajúcej osoby

V zmysle § 11 ods. (17) zákona č. 576/2004 Z.z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len zákon o zdravotnej starostlivosti) „[p]ri poskytovaní zdravotnej starostlivosti v súvislosti s pôrodom má žena právo na prítomnosť ňou určenej sprevádzajúcej osoby. Žene sa umožní prítomnosť viacerých ňou určených sprevádzajúcich osôb, ak to dovoľujú podmienky zdravotníckeho zariadenia.“

Týmto ustanovením vzniká priama zákonná povinnosť pôrodnici umožniť prítomnosť sprevádzajúcej osoby rodiacej ženy. Vstup sprevádzajúcej osoby do pôrodnej sály sa v súlade so zákonom musí umožniť objektívne, nemôže byť podmienený požadovaním poplatku, povinným absolvovaním kurzu pre sprevádzajúce osoby, alebo inými povinnosťami, do ktorých by - obchádzajúc zákon - mohol byť skrytý akýkoľvek poplatok.

Dôvodová správa k zákonu č.331/2022 Z. z., ktorým sa dopĺňa zákon o zdravotnej starostlivosti znie: *“Právo na nepretržitú prítomnosť sprevádzajúcej osoby podľa výberu ženy-rodčky je súčasťou práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života a v žiadnom prípade by nemala byť vnímaná ako nadštandardná služba. Ak to kapacitné možnosti poskytovateľa zdravotnej starostlivosti dovoľujú, je vítaným ľudskoprávnym štandardom, poskytnúť žene-rodčke možnosť mať pri sebe viac ako jednu sprievodnú osobu za rešpektovania kapacitných možností zariadenia.”*

Prítomnosť sprevádzajúcej osoby pri pôrode sa v zmysle § 13 zákona o zdravotnej starostlivosti nepovažuje za službu súvisiacu s poskytovaním zdravotnej starostlivosti, a teda sa na ňu nevzťahuje štvrtá časť zákona č. 577/2004 Z. z. o rozsahu zdravotnej starostlivosti uhrádzanej na základe verejného zdravotného poistenia a o úhradách za služby súvisiace s poskytovaním

zdravotnej starostlivosti, ktorá upravuje úhradu za služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti.

Na tomto mieste by sme upriamili pozornosť na § 13 písm. d), zákona o zdravotnej starostlivosti v zmysle ktorého sa za službu súvisiacu s poskytovaním zdravotnej starostlivosti považuje pobyt sprievodcu osoby v ústavnej starostlivosti. Sprievodcu osoby v ústavnej starostlivosti však nemožno zamieňať so sprevádzajúcou osobou pri pôrode. Podľa § 15 ods. 1 zákona o zdravotnej starostlivosti „[s]prievodca osoby v ústavnej starostlivosti je osoba, ktorá bola prijatá do ústavnej starostlivosti spolu s osobou, ktorej sa poskytuje ústavná starostlivosť.“ Sprevádzajúca osoba pri pôrode však nie je prijatá do ústavnej starostlivosti spolu s rodiacou ženou. Jej prítomnosť je časovo limitovaná na poskytovanie zdravotnej starostlivosti v súvislosti s pôrodom, nie však na pobyt na oddelení šestonedelia (ten by už bol považovaný za službu súvisiacu s poskytovaním zdravotnej starostlivosti).

Poplatok za prítomnosť sprevádzajúcej osoby/osôb pri pôrode je diskriminačný voči ženám, ktorých finančná situácia neumožňuje tento poplatok uhradiť. Vyberanie poplatku tak predstavuje bariéru vo využití zákonného nároku na prítomnosť sprevádzajúcich osôb pri pôrode pri zachovaní práva na slobodnú voľbu poskytovateľa zdravotnej starostlivosti. Tento postup je teda v rozpore nielen so zákonom o zdravotnej starostlivosti, ale aj s antidiskriminačným zákonom¹, a v neposlednom rade s Ústavou SR a medzinárodnými dohovormi o ľudských právach, ktorými je Slovenská republika viazaná.

Navyše, prítomnosť sprevádzajúcej osoby (osôb) pri pôrode podľa vlastného výberu ženy má preukázateľne pozitívne dopady na zdravie žien a novorodencov. Zvyšuje šance na vaginálny pôrod, skracuje prvú dobu pôrodnú a predstavuje pre ženu psychickú a emočnú podporu v dôležitej a náročnej životnej situácii čím zvyšuje celkovú mieru spokojnosti rodiacej ženy s pôrodom. Prítomnosť sprevádzajúcej osoby môže tiež odbremeniť zdravotnícky personál a znížiť pravdepodobnosť, že budú nevyhnutné medicínske zásahy do pôrodu, ktoré si vyžadujú zručnosti zdravotníckeho personálu.²

Svetová zdravotnícka organizácia zahŕňa prítomnosť sprevádzajúcej osoby resp. sprevádzajúcich osôb podľa voľby ženy medzi podmienky pre bezpečný a pozitívny priebeh pôrodu.³ Medzinárodná federácia pre gynekológiu a pôrodníctvo vydala stanovisko, v ktorom uvádza, že rešpektujúca starostlivosť pri pôrode vyžaduje: „Uznať právo matky na nepretržitú podporu počas pôrodu, informovať ju o prínosoch takejto podpory a zaistiť, že takúto podporu dostane od zdravotníckeho personálu a sprevádzajúcich osôb podľa jej výberu.“⁴

¹ Zákon č. 365/2004 Z.z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov

² World Health Organization (WHO): Companion of choice during labour and childbirth for improved quality of care. Geneva: World Health Organization; 2020..

³ World Health Organization (WHO) recommendations: intrapartum care for a positive childbirth experience. Geneva: World Health Organization; 2018.

⁴ The International Federation of Gynecology and Obstetrics (FIGO) Statement: Health System Strengthening and Respectful Care; 2021.

Dôležitosť prítomnosti sprevádzajúcej osoby pri pôrode je uvedená aj v štandardnom postupe Ministerstva zdravotníctva SR: „*Stres, strach, zúfalstvo potláčajú pôrodnú činnosť prostredníctvom vysokých hladín adrenalinu cez beta receptory v myometriu. Preto je pri pôrode potrebná neustála kontinuálna podporná aktivita nielen personálu (pôrodné asistentky) ale aj sprevádzajúcich osôb. [...] Rodička má právo na prítomnosť sprevádzajúcej osoby počas celého priebehu pôrodu.*“⁵

Za zmienku stoja aj rozhodnutia Ústavného súdu ČR - hoci ide o rozhodnutie z inej jurisdikcie, argumentačná línia súdu môže slúžiť ako inšpirácia a argumentácia súdu je plne použiteľná i na slovenskú realitu.

- **Nález Ústavného súdu ČR zo dňa 15. decembra 2011 sp. zn. I. ÚS 195/11**

Súd v tomto rozhodnutí kritizoval nemocnicu za vymáhanie regulačných poplatkov od pacienta v hmotnej núdzi. Ústavní sudcovia zdôraznili povinnosť dôkladne preverovať sociálnu situáciu pacienta pred vymáhaním poplatkov a etickú povinnosť zdravotníckych zariadení uprednostniť humánny prístup pred ekonomickými záujmami. Rozhodnutie ukazuje, že aj relatívne nízke poplatky môžu byť predmetom kritiky, ak ich vymáhanie odporuje princípom sociálnej spravodlivosti a ochrany zraniteľných skupín.

- **Nález Ústavného súdu ČR zo dňa 12. apríla 2016, sp. zn. IV. ÚS 3035/15**

Súd v tomto rozhodnutí spresnil podmienky uplatňovania poplatkov v zdravotníckych zariadeniach. Prítomnosť pri pôrode (t. j. sprievod rodičky) nemožno podmieňovať úhradou bežných prevádzkových nákladov zdravotníckeho zariadenia, ako sú jednorazové oblečenie, dezinfekčné prostriedky alebo návleky na obuv. Nemocnice môžu účtovať len za skutočne nadštandardné služby, napríklad občerstvenie či predpôrodnú inštruktáž, nie však za základné prevádzkové náklady alebo dokonca za bežné výdavky (osvetlenie, voda, kúrenie). Akákoľvek prípustná platba musí byť primeraná a nesmie slúžiť na tvorbu zisku. Výška poplatku nesmie odrádzať od účasti pri pôrode a nemá suplovať príjmy zo systému verejného zdravotného poistenia.

Vyberanie poplatkov za sprevádzajúcu osobu a stanovisko kraja

V odpovedi zo dňa 30.9.2024 na náš podnet na výkon dozoru citujete predmetné ustanovenie o práve ženy na prítomnosť sprevádzajúcej osoby/osôb pri pôrode a zároveň uvádzate, že toto ustanovenie bližšie neupravuje podmienky, resp. účtovanie poplatkov za prítomnosť sprevádzajúcej osoby pri pôrode. V zákone sa nenachádza doložka, že prítomnosť tretej osoby počas pôrodu ženy by mala byť bezplatná. Takisto konštatujete, že požadovať poplatok za prítomnosť sprevádzajúcej osoby pri pôrode preto nemôže byť vnímané ako porušovanie práva ženy na prítomnosť tretej osoby pri pôrode, vzhľadom na terajšie znenie zákona.

⁵ Ministerstvo zdravotníctva SR: Starostlivosť o nízkorizikóvu rodičku počas pôrodu, 2021.

V tejto súvislosti chceme poukázať na to, že tak ako predmetné ustanovenie neupravuje poplatky za prítomnosť sprevádzajúcej osoby pri pôrode, resp. neobsahuje doložku, že prítomnosť sprevádzajúcej osoby počas pôrodu by mala byť bezplatná, zároveň ani neuvádza, že prítomnosť sprevádzajúcej osoby pri pôrode by mala byť spoplatnená. (Domnievame sa, že ak by zákonodarca mal zámer prítomnosť sprevádzajúcej osoby pri pôrode spoplatniť, stanovil by aj výšku poplatkov tak, ako to urobil napríklad v prípade služieb súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti.). Práve naopak, vyššie uvedené ustanovenia zákonov, dôvodová správa k predmetnému ustanoveniu, nálezy Ústavného súdu ČR zdôrazňujú, že prítomnosť sprevádzajúcej osoby pri pôrode nemá byť podmienená zaplatením poplatkov, resp. inými požiadavkami.

Poplatky spojené s prítomnosťou sprevádzajúcej osoby pri pôrode sú diskriminačné a mnohým ženám bránia reálne si uplatniť toto zákonom garantované právo. Tieto poplatky predstavujú bariéru pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti a obmedzujú prístup k potrebnej podpore počas pôrodu. Z tohto dôvodu vnímame poplatok za prítomnosť sprevádzajúcej osoby pri pôrode ako porušovanie práva ženy na prítomnosť sprevádzajúcej osoby pri pôrode.

Monitoring poplatkov 2025

Počas júla 2025 sme znova v Ženských kruhoch realizovali monitoring poplatkov za prítomnosť sprevádzajúcej osoby pri pôrode a služieb s tým spojených v nemocniciach na Slovensku. Informácie sme primárne získavali z webových stránok nemocníc a z cenníkov, ktoré sú nemocnice povinné zverejňovať. V prípade, že sa nám informácie o poplatkoch nepodarilo získať z webovej stránky, kontaktovali sme nemocnice telefonicky.

V nemocniciach patriacich do pôsobnosti Trnavského samosprávneho kraja sme zistili nasledovné informácie:

Nemocnice Trnavský kraj	Výška poplatku za sprevádzajúcu osobu pri pôrode v EUR	Poznámka
Nemocnica Alexandra Wintera, n. o. (Piešťany)	0	
Fakultná nemocnica Trnava	0	
Nemocnica s poliklinikou Sv. Lukáša Galanta, a.s.	8	Nemocnica vyberá poplatok za poučenie sprevádzajúcej osoby pri pôrode 1 stretnutie - 8€.
Nemocnica s poliklinikou Dunajská Streda, a.s.	25	Nemocnica uvádza v cenníku poplatok „Účasť otca alebo 1 blízkej osoby pri pôrode”.
Fakultná nemocnica AGEL Skalica a.s.	0	

V prípade, že poskytovatelia nevyberajú priamo poplatok za samotnú prítomnosť sprevádzajúcej osoby, ale skrývajú ho pod „náklady“ spojené s prítomnosťou sprevádzajúcej osoby, máme za to, že úhradou týchto nákladov nemôžu podmieňovať prítomnosť sprevádzajúcej osoby. Ak poskytujú napríklad poučenie sprevádzajúcej osobe, toto poučenie nemôže byť spoplatnené. Aj z ustanovenia § 6, ods. 1. pís. a) zákona o zdravotnej starostlivosti vyplýva povinnosť pred poskytnutím zdravotnej starostlivosti poskytnúť poučenie osobe, ktorej sa má zdravotná starostlivosť poskytnúť, alebo aj inej osobe, ktorú si táto osoba určila. Ide teda o zákonnú povinnosť ošetrojúceho zdravotníckeho pracovníka súvisiacu priamo s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a táto nemôže byť spoplatňovaná ako nadštandardná služba.

Opätovná žiadosť o prešetrenie

Na základe uvedených skutočností Vás znova žiadame o prešetrenie vyberania poplatkov za prítomnosť sprevádzajúcej osoby/osôb pri pôrode (prípadne aj iných poplatkov súvisiacich s prítomnosťou sprevádzajúcej osoby/osôb pri pôrode) v uvedených nemocniciach v zmysle zákona o kontrole v štátnej správe. V prípade zistenia nedostatkov Vás žiadame o podniknutie krokov potrebných pre zosúladenie konania nemocníc s príslušnými zákonmi, ako aj o vyvodenie zodpovednosti voči predmetným nemocniciam vo forme zákonných sankcií.

Ing. Zuzana Krišková, PhD.

Predsedníčka

Ženské kruhy

**Odpoved'
Trnavského samosprávneho kraja**

•
Ženské kruhy
Rudolfa Jašíka 159/10
958 01 Partizánske 1
•

Váš list číslo/zo dňa
/

Naše číslo
06651/2025/OZ-102

Vybavuje/linka
Mgr. Patrícia Detrichová /494

Trnava
09. 09. 2025

Vec

Podnet na výkon dozoru - odpoveď

Na Odbor zdravotníctva Trnavského samosprávneho kraja (ďalej ako „Odbor zdravotníctva TTSK“) bolo dňa 19.08.2025 doručené Vaše podanie, v ktorom ste žiadali o prešetrenie vyberania poplatkov za prítomnosť sprevádzajúcej osoby/osôb pri pôrode v dvoch všeobecných nemocniciach, ktorým bolo vydané povolenie na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia Trnavským samosprávnym krajom – **Nemocnica s poliklinikou Sv. Lukáša Galanta, a.s.**, s miestom prevádzkovania Hodská 373/38 Galanta a **Nemocnica s poliklinikou Dunajská Streda, a.s.**, s miestom prevádzkovania Veľkoblahovská cesta 67/23, 929 01 Dunajská Streda.

V zmysle § 11 ods. 17 zákona č. 576/2004 Z .z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti v súvislosti s pôrodom má žena právo na prítomnosť ňou určenej sprevádzajúcej osoby. Žene sa umožní prítomnosť viacerých ňou určených sprevádzajúcich osôb, ak to dovoľujú podmienky zdravotníckeho zariadenia. Prítomnosť osôb podľa prvej a druhej vety môže byť ošetrujúcim lekárom v nevyhnutnej miere a na nevyhnutný čas obmedzená, ak by bola nezlučiteľná s povahou poskytovaného zdravotného výkonu. Ženou určená osoba podľa prvej a druhej vety nemôže byť osoba, ktorá je vo väzbe, vo výkone trestu odňatia slobody alebo vo výkone detencie.

V zmysle § 79 ods. 1 písm. g) zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov umiestniť na prístupnom a viditeľnom mieste cenník všetkých zdravotných výkonov, ktoré poskytuje poskytovateľ; za prístupné a viditeľné miesto sa považuje vyvesenie cenníka vo vstupných priestoroch, priestoroch čakárne alebo iných verejne prístupných priestoroch zdravotníckeho zariadenia a uverejnenie na webovom sídle poskytovateľa, ak ho má zriadené.

V zmysle § 79 ods. 1 písm. zo) zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov poskytovateľ, ktorý je držiteľom povolenia alebo držiteľom licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe je povinný dodržiavať cenník všetkých zdravotných výkonov, ktorý musí bezodkladne a preukázateľne zasláť vrátane

každej jeho zmeny samosprávnemu kraju príslušnému podľa miesta prevádzkovania zdravotníckeho zariadenia.

Novela zákona č. 576/2004 Z. z., ktorá nadobudla účinnosť v júni 2024, uzákonila právo ženy na prítomnosť ňou určenej sprevádzajúcej osoby pri pôrode, a to v ustanovení § 11 ods. 17. V zmysle uvedeného ustanovenia zákona okrem samotného práva na sprevádzajúcu osobu pri pôrode zákonodarca ustanovil, kedy toto právo možno žene obmedziť. Žene možno prítomnosť sprevádzajúcej osoby pri pôrode odprieť, ak ošetrojúci zdravotnícky personál usúdi, že prítomnosť sprevádzajúcej osoby je nezlučiteľná s povahou poskytovaného zdravotného výkonu. Zákonodarca však okolnosti, za ktorých možno k obmedzeniu prítomnosti sprevádzajúcej osoby počas pôrodu bližšie nešpecifikuje, ani nekonkretizuje. Dôvodová správa k novele však uvádza, že za tieto okolnosti možno považovať závažné komplikácie pri pôrode. Iná situácia nastáva v prípade prítomnosti viacerých sprevádzajúcich osôb, kedy zákonodarca jasne zadefinoval, že ich prítomnosť sa žene pri pôrode umožní len ak to dovoľujú podmienky zdravotníckeho zariadenia. Žena si taktiež ako sprevádzajúcu osobu nemôže určiť osobu, ktorá je vo väzbe, vo výkone trestu odňatia slobody alebo vo výkone detencie.

Prešetrením Vášho doručeného podania sa Odbor zdravotníctva TTSK svojou administratívnou činnosťou zameril na preverenie cenníkov všetkých zdravotných výkonov, ktoré boli doručené na tunajší samosprávny kraj zo strany oboch spomínaných všeobecných nemocníc. V cenníku poskytovateľa zdravotnej starostlivosti Nemocnica s poliklinikou Sv. Lukáša Galanta, a.s. sa poplatok pod názvom „*Poučenie sprevádzajúcej osoby pri pôrode 1 stretnutie*“ vo výške 8 eur skutočne nachádza. Rovnako je to aj v prípade poskytovateľa zdravotnej starostlivosti Nemocnica s poliklinikou Dunajská Streda, a.s., ktorý má vo svojom cenníku uvedený poplatok pod názvom „*Účasť otca alebo 1 blízkej osoby pri pôrode*“. Uvedené poplatky a ich výška korešponduje s poplatkami uvedenými vo Vašom podaní.

Odbor zdravotníctva TTSK si dovoľuje uviesť, že poskytovateľ zdravotnej starostlivosti, v tomto prípade všeobecná nemocnica, je oprávnený do cenníka všetkých zdravotných výkonov **uviesť určité výkony, ktoré nie sú vôbec hrazené alebo sú len čiastočne hrazené príslušnou zdravotnou poisťovňou pacienta, preto poskytovateľa zdravotnej starostlivosti oprávňuje, aby ich spoplatnil.** Avšak každý takýto poplatok **musí byť riadne uvedený v cenníku všetkých zdravotných výkonov,** ktorý je poskytovateľ zdravotnej starostlivosti povinný umiestniť na prístupnom a viditeľnom mieste, aby mal každý pacient možnosť sa s cenníkom vopred oboznámiť.

Na základe vyššie uvedeného si Odbor zdravotníctva TTSK dovoľuje skonštatovať, že vyberaním uvedených poplatkov všeobecnými nemocnicami **nedochádza k porušovaniu povinnosti ustanovenej v § 79 ods. 1 písm. zo) zákona č. 578/2004 Z. z., nakoľko spomínané poplatky sú účtované v súlade s cenníkmi všetkých zdravotných výkonov,** ktoré boli zaslané tunajšiemu samosprávnemu kraju na vedomie. V zmysle vyššie citovaného ustanovenia § 79 ods. 1 písm. zo) zákona č. 578/2004 Z. z. sú všeobecné nemocnice povinné dodržiavať cenník všetkých zdravotných výkonov, ktorý musí byť bezodkladne a preukázateľne zaslaný vrátane každej jeho zmeny samosprávnemu kraju. Odbor zdravotníctva TTSK má za to, že obe spomenuté všeobecné nemocnice si túto svoju zákonnú povinnosť splnili.

Na záver si Odbor zdravotníctva TTSK dovoľuje poukázať aj na skutočnosť, že **sám zákonodarca v predmetnej novele zákona č. 576/2004 Z. z. neupravil právny rámec**

účtovania poplatkov za prítomnosť sprevádzajúcej osoby pri pôrode. Pri súčasnej zákonnej právnej úprave samosprávny kraj nemá kompetenciu ďalej vo veci účtovania poplatkov konať, nakoľko nie je legislatívnym orgánom. Z tohto dôvodu nemôže uvedené poplatky dodatočne upraviť, zakázať alebo zrušiť. V budúcnosti pri ďalšej plánovanej novele zákona č. 576/2004 Z. z. **môže len podať návrh na zváženie legislatívnej zmeny,** prípadne doplnenie právneho rámca účtovania poplatkov za prítomnosť sprevádzajúcej osoby pri pôrode.

S pozdravom

PhDr. Lucia Šmidovičová, PhD., MPH
riaditeľka odboru

Informatívna poznámka - tento dokument bol vytvorený elektronicky

Podnet na výkon dozoru Žilinský samosprávny kraj

Úrad Žilinského samosprávneho kraja
Komenského 48
011 09 Žilina

V Bratislave, dňa 19.8.2025

Vec: Podnet na výkon dozoru

V auguste 2024 sme Vás na základe siedmej časti zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov vyzvali na výkon dozoru v zdravotníckych zariadeniach patriacich do Vašej pôsobnosti vo veci vyberania poplatkov za prítomnosť sprevádzajúcej osoby/osôb pri pôrode.

V podnete na výkon dozoru sme Vás upozornili na skutočnosť, že zdravotnícke zariadenia vyberaním poplatkov za prítomnosť sprevádzajúcej osoby/osôb pri pôrode konajú protiprávne.

Právny rámec a povinnosť umožniť prítomnosť sprevádzajúcej osoby

V zmysle § 11 ods. (17) zákona č. 576/2004 Z.z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len zákon o zdravotnej starostlivosti) „[p]ri poskytovaní zdravotnej starostlivosti v súvislosti s pôrodom má žena právo na prítomnosť ňou určenej sprevádzajúcej osoby. Žene sa umožní prítomnosť viacerých ňou určených sprevádzajúcich osôb, ak to dovoľujú podmienky zdravotníckeho zariadenia.“

Týmto ustanovením vzniká priama zákonná povinnosť pôrodnici umožniť prítomnosť sprevádzajúcej osoby rodiacej ženy. Vstup sprevádzajúcej osoby do pôrodnej sály sa v súlade so zákonom musí umožniť objektívne, nemôže byť podmienený požadovaním poplatku, povinným absolvovaním kurzu pre sprevádzajúce osoby, alebo inými povinnosťami, do ktorých by - obchádzajúc zákon - mohol byť skrytý akýkoľvek poplatok.

Dôvodová správa k zákonu č.331/2022 Z. z., ktorým sa dopĺňa zákon o zdravotnej starostlivosti znie: *“Právo na nepretržitú prítomnosť sprevádzajúcej osoby podľa výberu ženy-rodčky je súčasťou práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života a v žiadnom prípade by nemala byť vnímaná ako nadštandardná služba. Ak to kapacitné možnosti poskytovateľa zdravotnej starostlivosti dovoľujú, je vítaným ľudskoprávnym štandardom, poskytnúť žene-rodčke možnosť mať pri sebe viac ako jednu sprievodnú osobu za rešpektovania kapacitných možností zariadenia.”*

Prítomnosť sprevádzajúcej osoby pri pôrode sa v zmysle § 13 zákona o zdravotnej starostlivosti nepovažuje za službu súvisiacu s poskytovaním zdravotnej starostlivosti, a teda sa na ňu nevzťahuje štvrtá časť zákona č. 577/2004 Z. z. o rozsahu zdravotnej starostlivosti uhrádzanej na základe verejného zdravotného poistenia a o úhradách za služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti, ktorá upravuje úhradu za služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti.

Na tomto mieste by sme upriamili pozornosť na § 13 písm. d), zákona o zdravotnej starostlivosti v zmysle ktorého sa za službu súvisiacu s poskytovaním zdravotnej starostlivosti považuje pobyt sprievodcu osoby v ústavnej starostlivosti. Sprievodcu osoby v ústavnej starostlivosti však nemožno zamieňať so sprevádzajúcou osobou pri pôrode. Podľa § 15 ods. 1 zákona o zdravotnej starostlivosti „[s]prievodca osoby v ústavnej starostlivosti je osoba, ktorá bola prijatá do ústavnej starostlivosti spolu s osobou, ktorej sa poskytuje ústavná starostlivosť.“ Sprevádzajúca osoba pri pôrode však nie je prijatá do ústavnej starostlivosti spolu s rodiacou ženou. Jej prítomnosť je časovo limitovaná na poskytovanie zdravotnej starostlivosti v súvislosti s pôrodom, nie však na pobyt na oddelení šesťnedeľa (ten by už bol považovaný za službu súvisiacu s poskytovaním zdravotnej starostlivosti).

Poplatok za prítomnosť sprevádzajúcej osoby/osôb pri pôrode je diskriminačný voči ženám, ktorých finančná situácia neumožňuje tento poplatok uhradiť. Vyberanie poplatku tak predstavuje bariéru vo využití zákonného nároku na prítomnosť sprevádzajúcich osôb pri pôrode pri zachovaní práva na slobodnú voľbu poskytovateľa zdravotnej starostlivosti. Tento postup je teda v rozpore nielen so zákonom o zdravotnej starostlivosti, ale aj s antidiskriminačným zákonom¹, a v neposlednom rade s Ústavou SR a medzinárodnými dohovormi o ľudských právach, ktorými je Slovenská republika viazaná.

Navyše, prítomnosť sprevádzajúcej osoby (osôb) pri pôrode podľa vlastného výberu ženy má preukázateľne pozitívne dopady na zdravie žien a novorodencov. Zvyšuje šance na vaginálny pôrod, skracuje prvú dobu pôrodnú a predstavuje pre ženu psychickú a emočnú podporu v dôležitej a náročnej životnej situácii čím zvyšuje celkovú mieru spokojnosti rodiacej ženy s pôrodom. Prítomnosť sprevádzajúcej osoby môže tiež odbremeniť zdravotnícky personál a znížiť pravdepodobnosť, že budú nevyhnutné medicínske zásahy do pôrodu, ktoré si vyžadujú zručnosti zdravotníckeho personálu.²

Svetová zdravotnícka organizácia zahŕňa prítomnosť sprevádzajúcej osoby resp. sprevádzajúcich osôb podľa voľby ženy medzi podmienky pre bezpečný a pozitívny priebeh pôrodu.³ Medzinárodná federácia pre gynekológiu a pôrodníctvo vydala stanovisko, v ktorom uvádza, že rešpektujúca starostlivosť pri pôrode vyžaduje: „Uznanie práva matky na nepretržitú podporu počas pôrodu, informovať ju o prínosoch takejto podpory a zaistiť, že takúto podporu dostane od zdravotníckeho personálu a sprevádzajúcich osôb podľa jej výberu.“⁴

¹ Zákon č. 365/2004 Z.z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov

² World Health Organization (WHO): Companion of choice during labour and childbirth for improved quality of care. Geneva: World Health Organization; 2020..

³ World Health Organization (WHO) recommendations: intrapartum care for a positive childbirth experience. Geneva: World Health Organization; 2018.

⁴ The International Federation of Gynecology and Obstetrics (FIGO) Statement: Health System Strengthening and Respectful Care; 2021.

Dôležitosť prítomnosti sprevádzajúcej osoby pri pôrode je uvedená aj v štandardnom postupe Ministerstva zdravotníctva SR: „*Stres, strach, zúfalstvo potláčajú pôrodnú činnosť prostredníctvom vysokých hladín adrenalinu cez beta receptory v myometriu. Preto je pri pôrode potrebná neustála kontinuálna podporná aktivita nielen personálu (pôrodné asistentky) ale aj sprevádzajúcich osôb. [...] Rodička má právo na prítomnosť sprevádzajúcej osoby počas celého priebehu pôrodu.*“⁵

Za zmienku stoja aj rozhodnutia Ústavného súdu ČR - hoci ide o rozhodnutie z inej jurisdikcie, argumentačná línia súdu môže slúžiť ako inšpirácia a argumentácia súdu je plne použiteľná i na slovenskú realitu.

- **Nález Ústavného súdu ČR zo dňa 15. decembra 2011 sp. zn. I. ÚS 195/11**

Súd v tomto rozhodnutí kritizoval nemocnicu za vymáhanie regulačných poplatkov od pacienta v hmotnej núdzi. Ústavní sudcovia zdôraznili povinnosť dôkladne preverovať sociálnu situáciu pacienta pred vymáhaním poplatkov a etickú povinnosť zdravotníckych zariadení uprednostniť humánny prístup pred ekonomickými záujmami. Rozhodnutie ukazuje, že aj relatívne nízke poplatky môžu byť predmetom kritiky, ak ich vymáhanie odporuje princípom sociálnej spravodlivosti a ochrany zraniteľných skupín.

- **Nález Ústavného súdu ČR zo dňa 12. apríla 2016, sp. zn. IV. ÚS 3035/15**

Súd v tomto rozhodnutí spresnil podmienky uplatňovania poplatkov v zdravotníckych zariadeniach. Prítomnosť pri pôrode (t. j. sprievod rodičky) nemožno podmieňovať úhradou bežných prevádzkových nákladov zdravotníckeho zariadenia, ako sú jednorazové oblečenie, dezinfekčné prostriedky alebo návleky na obuv. Nemocnice môžu účtovať len za skutočne nadštandardné služby, napríklad občerstvenie či predpôrodnú inštruktáž, nie však za základné prevádzkové náklady alebo dokonca za bežné výdavky (osvetlenie, voda, kúrenie). Akákoľvek prípustná platba musí byť primeraná a nesmie slúžiť na tvorbu zisku. Výška poplatku nesmie odrádzať od účasti pri pôrode a nemá suplovať príjmy zo systému verejného zdravotného poistenia.

Náklady spojené s prítomnosťou sprevádzajúcej osoby a stanovisko kraja

V odpovedi zo dňa 10.10.2024 na náš podnet na výkon dozoru uvádzate, že náš podnet hodnotíte ako neopodstatnený. V súvislosti s naším podnetom ste si vyžiadali aj stanovisko riaditeľa Kysuckej nemocnice s poliklinikou Čadca, v ktorom sa uvádza: *“Namietaný poplatok nebol a nie je vybraný za prítomnosť sprevádzajúcej osoby pri cisárskom reze, ale za poskytnuté ochranné pomôcky, ktoré sprevádzajúca osoba musí mať, keďže vstupuje do sterilného prostredia, a to dvakrát, najskôr k operácii (cisársky rez) a potom na novorodenecké oddelenie, prípadne aj tretíkrát, pokiaľ to zdravotný stav matky umožňuje, a to na Jednotku*

⁵ Ministerstvo zdravotníctva SR: Starostlivosť o nízkorizikóvu rodičku počas pôrodu, 2021.

intenzívnej starostlivosti Gynekologicko - pôrodnického oddelenia, kde je prítomnosť sprevádzajúcej osoby povolená a nie je za to vybraný žiaden poplatok.”

Na tomto mieste chceme znova poukázať na Nález Ústavného súdu ČR zo dňa 12. apríla 2016, sp. zn. IV. ÚS 3035/15:

Súd v tomto rozhodnutí spresnil podmienky uplatňovania poplatkov v zdravotníckych zariadeniach. Prítomnosť pri pôrode (t. j. sprievod rodičky) nemožno podmieňovať úhradou bežných prevádzkových nákladov zdravotníckeho zariadenia, ako sú jednorazové oblečenie, dezinfekčné prostriedky alebo návleky na obuv. Nemocnice môžu účtovať len za skutočne nadštandardné služby, napríklad občerstvenie či predpôrodnú inštruktaž, nie však za základné prevádzkové náklady alebo dokonca za bežné výdavky (osvetlenie, voda, kúrenie). Akákoľvek prípustná platba musí byť primeraná a nesmie slúžiť na tvorbu zisku. Výška poplatku nesmie odrádzať od účasti pri pôrode a nemá suplovať príjmy zo systému verejného zdravotného poistenia.

Poplatky spojené s prítomnosťou sprevádzajúcej osoby pri pôrode sú diskriminačné a mnohým ženám bránia reálne si uplatniť toto zákonom garantované právo. Tieto poplatky predstavujú bariéru pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti a obmedzujú prístup k potrebnej podpore počas pôrodu.

Monitoring poplatkov 2025

Počas júla 2025 sme znova v Ženských kruhoch realizovali monitoring poplatkov za prítomnosť sprevádzajúcej osoby pri pôrode a služieb s tým spojených v nemocniciach na Slovensku. Informácie sme primárne získavali z webových stránok nemocníc a z cenníkov, ktoré sú nemocnice povinné zverejňovať. V prípade, že sa nám informácie o poplatkoch nepodarilo získať z webovej stránky, kontaktovali sme nemocnice telefonicky.

V nemocniciach patriacich do pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja sme zistili nasledovné informácie:

Nemocnice Žilinský kraj	Výška poplatku za sprevádzajúcu osobu pri pôrode v EUR	Poznámka
Univerzitná nemocnica Martin	0	
Ústredná vojenská nemocnica SNP Ružomberok – FN	0	
Dolnooravská nemocnica s poliklinikou MUDr. L. N. Jégého Dolný Kubín	0	
Fakultná nemocnica s poliklinikou Žilina	10/15/25	Nemocnica uvádza tri druhy poplatkov: - Balík štandard (základné osobné ochranné prostriedky) - 10€ - Balík covid19 (osobné ochranné pomôcky vyššieho stupňa) - 15€ - Balík covid19 PLUS (osobné ochranné pomôcky vyššieho stupňa a covid19 rýchlotest) - 25€
Kysucká nemocnica s poliklinikou Čadca	20/50	Nemocnica uvádza dva druhy poplatkov: - Poplatok za „ochranné pomôcky pre otcov pri pôrode“ (výnimka pre otcov, ktorý absolvovali prípravu na pôrod) - 20€ - „Sprevádzajúca osoba pri cisárskom reze – ochranné pomôcky“ - 50€
Hornooravská nemocnica s poliklinikou Trstená	0	
Liptovská nemocnica s poliklinikou MUDr. Ivana Stodolu Liptovský Mikuláš	0	

V prípade poplatkov za ochranné oblečenie, predpokladáme, že zdravotnícke zariadenie prevádzkuje pracovníku alebo má na túto službu uzavretú zmluvu s externým dodávateľom a preto aj náklady na poskytnutie sterilného oblečenia (v prípade pôrodu cisárskym rezom) v realite nemôžu zodpovedať výške poplatku, ktorú si zdravotnícke zariadenie nárokuje. Máme, teda za to, že v prípade týchto poplatkov ide o neodôvodnené obohacovanie sa na úkor zdravia žien. To má zvlášť negatívny dopad pre ženy so sociálne znevýhodneného prostredia (viď naša argumentácia vyššie).

Rovnako sme toho názoru, že v prípade, ak nemocnica trvá na prevedení testov na ochorenie COVID-19, tak nemôže náklady spojené s týmto testovaním prenášať na sprevádzajúcu osobu.

Opätovná žiadosť o prešetrenie

Na základe uvedených skutočností Vás znova žiadame o prešetrenie vyberania poplatkov za prítomnosť sprevádzajúcej osoby/osôb pri pôrode (prípadne aj iných poplatkov súvisiacich s prítomnosťou sprevádzajúcej osoby/osôb pri pôrode) v uvedených nemocniciach v zmysle zákona o kontrole v štátnej správe. V prípade zistenia nedostatkov Vás žiadame o podniknutie krokov potrebných pre zosúladenie konania nemocníc s príslušnými zákonmi, ako aj o vyvodenie zodpovednosti voči predmetným nemocniciam vo forme zákonných sankcií.

Ing. Zuzana Krišková, PhD.

Predsedníčka

Ženské kruhy

**Odpoved'
Žilinského samosprávného kraja**

Žilinský samosprávny kraj

Komenského 2622/48, 010 01 Žilina

Číslo

07872/2025/OZ-6

Vybavuje / tel. kontakt

PhDr. Margita Porubčanská MPH /
+421415032160

Žilina

12.12.2025

Vec:**Podnet na výkon dozoru - odpoveď**

Vážené Občianské združenie Ženské kruhy

na Žilinský samosprávny kraj odbor zdravotníctva bol doručený 21.8.2025 podnet občianskeho združenia Ženské kruhy, so sídlom Rudolfa Jašíka 159/10, 958 01 Partizánske v súvislosti so závermi monitoringu, ktorý bol realizovaný počas júla 2025 a ktorý bol zameraný na výber poplatkov za prítomnosť sprevádzajúcej osoby pri pôrode a služieb s tým spojených v nemocniciach na Slovensku. Vo svojom podnete vyzývate na výkon dozoru v zdravotníckych zariadeniach patriacich do pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja, v ktorých ste zistili nasledovné informácie (webová stránka nemocnice, cenníky zverejnené na webovej stránke nemocnice, telefonické zisťovanie požadovaných informácií):

Výška poplatku za sprevádzajúcu osobu pri pôrode

Univerzitná nemocnica Martin - 0 €

Ústredná vojenská nemocnica SNP Ružomberok - 0 €

Dolnooravská nemocnica s poliklinikou MUDr. L. N. Jégého Dolný Kubín - 0 €

Fakultná nemocnica s poliklinikou Žilina - 10/15/25 € - Balík štandard (základné osobné ochranné prostriedky - 10 €), Balík covid 19 (osobné ochranné prostriedky vyššieho stupňa - 15 €), Balík covid 19 PLUS (osobné ochranné prostriedky vyššieho stupňa a covid 19 rýchlotest - 25 €)

Kysucká nemocnica s poliklinikou Čadca - Poplatok za „ ochranné pomôcky pre oteckov pri pôrode " (výnimka pre otcov, ktorí absolvovali prípravu na pôrod- 20€), Sprevádzajúca osoba pri cisárskom reze (ochranné pomôcky- 50 €)

Hornooravská nemocnica s poliklinikou Trstená - 0 €

Liptovská nemocnica s poliklinikou MUDr. Ivana Stodolu Liptovský Mikuláš - 0 €

V súvislosti s Vaším podnetom a to výber poplatkov na gynekologickom . – pôrodníckom . odd. za poskytnutie osobných ochranných prostriedkov pre osobu sprevádzajúcu pri pôrode, sme si k predmetnej záležitosti vyžiadali stanovisko riaditeľa vo Fakultnej nemocnici s poliklinikou Žilina v ktorom sa uvádza: „ že výber poplatkov na gynekologicko - pôrodníckom oddelení za osobu sprevádzajúcu pri pôrode bol vo FNsP Žilina zrušený" a rovnako aj riaditeľa Kysuckej nemocnice s poliklinikou Čadca, v ktorom sa uvádza: „ na citovanom stanovisku KNSP Čadca z 01.10.2024 trváme v plnom rozsahu (namietaný poplatok 50 € nebol a nie je vyberaný za prítomnosť sprevádzajúcej osoby pri cisárskom reze, ale za poskytnuté ochranné pomôcky, ktoré sprevádzajúca osoba musí mať, keďže vstupuje do sterilného prostredia, a to dva krát, najskôr k operácii(cisársky rez) a potom na novorodenecké oddelenie, prípadne aj tretí krát, pokiaľ to zdravotný stav matky umožňuje, a to na Jednotku intenzívnej starostlivosti Gynekologicko-pôrodnického oddelenia, kde je prítomnosť sprevádzajúcej osoby povolená a nie je za to vyberaný žiaden poplatok.“) a k citovanému nálezu Ústavného súdu ČR zo dňa 12.apríla 2016, sp.zn. IV. ÚS 3035/15 uvádzame: „ Nález nevyklučuje poplatok ako taký, pripúšťa ho, pričom

rámcuje všeobecné podmienky jeho uplatnenia , aby nebol neprimeraný, neslúžil na tvobu zisku, neodrádzal od účasti pri pôrode a nesuploval prijmy zo systému verejného zdravotného poistenia. Nesúhlasíme s názorom, že nieje možné žiadať náhradu za použité ochranné pomôcky. Zároveň je potrebné vziať do úvahy, či zdravotnícke zariadenia uvedené v tabuľke, v podnete umožňujú prítomnosť sprevádzajúcej osoby aj pri cisárskom reze. Máme za to, že poplatok je legitímny, nieje neprimeraný, neslúži na tvorbu zisku a neodrádza od účasti pri pôrode a nesupluje prijmy zo systému verejného zdravotného poistenia".

ŽSK odbor zdravotníctva si však dovoľuje pripomenúť že rozhodnutie Ústavného súdu ČR zo dňa 12.apríla 2016, sp.zn. IV. ÚS 3035/15 je rozhodnutím jurisdikcie ČR a nieje záväzným právnym predpisom pre poskytovateľov zdravotnej starostlivosti v SR.

Poskytovateľ, s ktorým má zdravotná poisťovňa poistenca uzatvorenú zmluvu podľa osobitného predpisu, nesmie požadovať od poistenca úhradu za zdravotnú starostlivosť, ktorá sa plne uhrádza na základe verejného zdravotného poistenia podľa tohto zákona a to na základe ust. § 44 ods. 1 zákona č. 577/2004 Z. z. o rozsahu zdravotnej starostlivosti uhrádzanej na základe verejného zdravotného poistenia a o úhradách za služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti v znení neskorších predpisov

V zmysle ust. § 44 ods. 2 zákona č. 577/2004 Z. z., poskytovateľ nesmie podmieňovať poskytnutie zdravotnej starostlivosti úhradou nad určenú spoluúčasť poistenca podľa tohto zákona a predpisov vydaných na jeho vykonanie, ani iným plnením.

V zmysle ust. § 44 ods. 3 zákona č. 577/2004 Z. z., poskytovateľ, s ktorým má zdravotná poisťovňa poistenca uzatvorenú zmluvu podľa osobitného predpisu, môže požadovať od poistenca úhradu za zdravotnú starostlivosť poskytnutú pri chorobe uvedenej v zozname chorôb najviac vo výške spoluúčasti poistenca podľa tohto zákona a predpisov vydaných na jeho vykonanie. Poskytovateľ môže požadovať od poistenca úhradu za služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti najviac vo výške spoluúčasti poistenca podľa tohto zákona a predpisov vydaných na jeho vykonanie. Zdravotné výkony poskytované pri chorobe uvedenej v zozname chorôb a služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti, ktoré poskytovateľ poskytuje a pri ktorých môže požadovať úhradu, kontroluje vyšší územný celok príslušný podľa miestaprevádzkovania zdravotníckeho zariadenia výkonom dozoru podľa osobitného predpisu.

ŽSK, odbor zdravotníctva ako vecne a miestne príslušný orgán dozoru v zmysle § 81 ods. 1 písm. a) zákona NR SR č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov nad dodržiavaním povinností poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, môže preskúmať tie skutočnosti, ktoré sú všeobecne záväznými právnymi predpismi explicitne určené ako povinnosti poskytovateľa zdravotnej starostlivosti uvedené v ustanovení § 79 zákona č. 578/2004 Z. z., ktorý je držiteľom povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia. V tomto prípade dodržiavať ustanovenie § 79 ods. 1 písm. ab) zákona NR SR č. 578/2004 Z. z.

Po prešetrení Vášho podnetu, na základe písomného stanoviska riaditeľa FN sP Žilina a písomného stanoviska riaditeľa Kysuckej nemocnice s poliklinikou Čadca nebol preukázaný Vami uvedený výber poplatku za prítomnosť sprevádzajúcej osoby/ osôb pri pôrode (prípadne iných poplatkov súvisiacich s ich prítomnosťou) , ako diskriminačný voči ženám, ktorých finančná situácia neumožňuje tento poplatok uhradiť, rovnako tak nebolo preukázané porušenie ustanovenia § 79 ods. 1 písm. ab) zákona NR SR č. 578/2004 Z. z.a preto Váš podnet hodnotíme ako neopodstatnený.

Zároveň si dovoľujeme uviesť, že v rokoch 2022, 2024 a 2025, počas ktorých ste realizovali monitoringy týkajúce sa vyberania poplatkov za prítomnosť sprevádzajúcej osoby alebo osôb pri pôrode (prípadne iných poplatkov súvisiacich s ich prítomnosťou), nebol Žilinskému

samosprávnemu kraju, odboru zdravotníctva, doručený žiadny písomný, elektronický ani telefonický podnet, ktorý by bol predmetom preverovania zo strany tohto orgánu.

S pozdravom

PhDr. Silvia Pekarčíková MPH, MHA
riadiateľka odboru zdravotníctva